Контрольный экземпляр

Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 17 МАРТ, 1987 ШУ. ★ № 33 (7379). ★ Мах 3 кеп.

Тахан вай гIулакхашка дIахободаш ба Сийлахь-боккха Октябрь. Мехка даржаш латт эргалонаш елга, ший чулоацамга диллача хIама хьакхоллара бола революционни болх. Цо де лерхIар — социалистически прогресс сихъелга. Цунна тIаберзабаь ба халкъа хетар кхоачашдеш бола парте политически никъ — ЦК апрельски Пленума, КПСС XXVII-ча съезда никъ.

(КПСС ЦК Кхайкарал тIера).

СОВЕТСКИ ХАЛКЪАГА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета кхайкарал

Деза новкъостий!

ХьатIанхоачаш латт Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизар. Из советски халкъа доккха цIей да.

Вай революци — адамий вахаре керда зама дIайолаялар хьагойта XX-ча бIаьшерера эггара йоккхагIа йола событи я. Хано гучабаьккхаб цун бовргбоаца лоархIам, бIаргаяйтай социалистически общество дегIаахар хьаделлаш йола йоаккхий таронаш.

Вай кхетам чу, вай уйлашка Октябрь — из советски наьха лакхагIйолча къаман курала предмет. ЦIаккха а ца хиннача тайпара адамий исторически творчество лакхъялар, капиталистическии помещикийи эксплуатаце дукъ шийна тIера дIакхесса халкъ котдалар хинна дIаэттар революци.

Революционни деналеча гIулакха болхлой класс, Росси къахьегамхой гIовттабаьча большевикий партена керте лаьттав Владимир Ильич Ленин. Цун теоретически уйла, цун нравственни хьокхам, цун титанически балхах хьакиннараш бIаьш шерашка дахаргда.

Тахан вай гIулакхашца дIахободаш ба Сийлахь-боккха Октябрь. Мехка даржаш латт эргалонаш елга, ший чулоацамга диллача хIама хьакхоллара бола революционни болх. Цо де лерхIар — социалистически общества прогресс сихъелга. Цунна тIаберзабаь ба халкъа хетар кхоачашдеш бола парте политически никъ — ЦК апрельски Пленума, КПСС XXVII-ча съезда никъ.

Доккхий, принципиально лоархIам бола соцамаш тIанийцад январе хиннача Центральни Комитета Пленуме. Цар чIоагIъю, партии халкъи эргалонаш яра теоремеца, уж оарцагIбоах кхы а кIоаргагIа реформаш яра, общественни организаце эггара дикагIйола хIанзара формаш социализмана юкъе яхьара майра гIулакхаш леладара.

Вай мохк — социализм практике хьалъяь эггара хьалхара мохк ба. Октябра коталоно чIоагIйир наьха социальни вахаре цIаккха а исторе чухь ца хинна лардаш: къахьегамхоша кулгалделга — политике, производства средствашта общества доалделга экономике, коллективизми вIаший новкъосташха гIо делген — наха юкъерча гIулакхашка. Цу революционни хувцамашка — долалучун юхь, социалистически строя вахара низий кхоачалургбоаца хьаст.

Сийлахь-боккхача Октябро, социализмо мукъаьккхар вай Даьхе, хIанз а тIехьа дунен дуккхача мехкашкарча халкъий вахар хIалакдеча лазарехи къелахи. Вай долаш дац саго саг воацавелга. Болх боацаш лелилга дац. Къамаш теIаделга дац. Къели деша ца хари дац. Социально лорабаьра хьалашка, кхоанарча денга дог доахилга йолаш бах къахьегама нах.

Цу гIулакха яьннай Октябрьски революци, цу гIулакха йолаш я социализм.

Социализм хьалъеча хана экономически Iилма-техническии низ бола потенциал йола индустриальни держава хиннай вай мехках. Адамий образованноста боарам дунен тIа эггара лакхагIбарех цаI хинна дIаэттаб. Къахьегамхой цIеношка кхоачам чубессаб. Вахара нормаш а хинна дIаэттад мах боацаш медицински гIулакх делга, паччахьалкхено ноанойн берийн, тIемен къахьегамен ветераний, къоаналга бийрзача гражданий терко елга. ХIара ди мел доал ээараш дезалашка керда чуIе моттигаш кхоач.

Мехка доккхий хувцамаш хиннад культура даькъе. Дунен хьалхашка социализм отт саг ца лархIаран къизалан, буржуазни общества духовни яьссаленна гуманистически альтернатива хьалхаяккха могаш йола строй санна цивилизаце бокъонца йола маьхаленаш лораеш а ебаеш а, из способности коммерцен пайдабарен ларда тIа латта культура ца езара ориентации бахьан долаш йола строй санна.

Тахан вай дIадолалу дунен тIа эггара лакхагIа эффективностен Iилма-технически прогрессан боарам хургбола советски экономика айелга. Из бахьан долаш дикка шерлургъя халкъа хьал-таро дIахо а дегIайоалаяра а, общества берригa членаш масса а тайпара дегIабоалабе, нах материальнии духовнии эшаращца Iалашбара а йола база.

Цунга бода никъ хьабийллаб Октябро, социализмо.

Социалистически революцен коталоно къахьегама сага тIачIоагIъяьй реальни бокъонаши паргIатои, чIоагIдаьд Советий Iаьдал — халкъо ше хьалеха паччахьалкхен вахара демократически форма. Советски политически системе йолаш я еррига таронаш демократии халкъа инициативен максимально дегIайоалаяра.

Из система хьаяьй Октябро, из вIашагIъеллай социализмо.

Вай мехка къаман дош къоастадара лард еллай революце. Советски Iаьдал латтача шерашка чIоагIъеннай халкъий нийсхо, цар вежарашха цхьана гIулакхаш леладар. Лакхъеннай ерригача республикай экономикеи культуреи. Хьахиннад цаI дола ший юкъара толамех доккхал деши социализмана карагIдаьннараш моллагIчох лораде кийчеи дола цаI дола советски халкъ.

Къамашта юкъера гIулакхаш эргадоахаш тоадаро, моллагIа дикача гIулакхо санна, керда проблемаш хьалхашка увттаю. Уж къеста а ду, къеста а дергда къаман хьашташ мел доагIараште фийла йолча, моллагIча къаман шовинистически проявленешца товш йоацача ленински къаман политика принципашца.

Мехка прогресс дIайодаш а я, дIагIорг а я хIара къаман, халкъа паргIато, уж дIахо гарга дигара хьашташ, еррига вай йохаргйоацача союза хьашташ кхоачашдара духьа. СССР халкъаш чIоагIача доттагIалца, социалистически интернационализмаца, советски патриотизмаца кхотаденна да.

Из вайна Октябро деннад, из вайна социализма деннад.

Вай дах, вай революце воздействеца кIоаргга хувцамаш хиннача дунен тIа. Адамлен кхоалагIча даькъал совгIачар тIера дIакхайсад капиталистически эксплуатаце гIабаш. Социализм йолаш я, дегIаухаш я, чIоагIлуш я дунен система хиларах тарра. Яц кхы колониальни импереш — я итташ къона суверенни паччахьалкхенаш.

Марксистско - ленински коммунистически, болхлой партеша хьашташ хьахьоккхача дунен халкъашта юкъерча пролетариата низаш алсамдаьннад. ДIа-хьа даржаш латт дуккхача наха дакъа лоацаш дола демократически, империализмана духьалара, тIема духьалара боламаш. Капитализма юкъара кризис кIоарглуш латт.

Дунен таханара социально - политически сибат — Октябра дIайолаяьча исторически процессах хила доагIаш хьахиннар.

Социализм хьалъеча хьалхара гIа боаккхаш вайна лостам тийннаб Владимир Ильич Ленина. Из тахан а вайца ва: эргалонаша кхы а кIоаргагIа чIоагIду партен мехкен вахаре революционни ленински лоIам хилар.

Тахан вайца ба социализма сийлахь-доккхача гIулакха шоаш хета мел баьраш. Советски наьха дегашка массаза бахаргба большевизма турпала традицешта лард елла, халонаштеи тохкамаштеи юкъе гIолла коммунистически идеалашта бохаргбоаца тешам дIабихьа революционерашленинцаш, Ильича тIехьа хиннараш.

Кхаь российски революце доакъашхой, 1917 ш. Октябре помещикий, капиталистий Iаьдал дохадаьрий цIераш а сибаташ а диццлургдац.

Граждански тIема турпалаш, Советий республика империалистически интервентехи белогвардейцехи мел лораьраш цIаккха биццлургбац. Вай халкъа цIаккха биццлургбац «Советски Россена кулгаш тIа ма кхувдаде!» аьнна кхайкарал а даь, тIаккха герз бе а делла Октябра хьадаьккхар лораде этта доазол арахьара къовсамхой-интернационалисташ.

Хьалхарча пятилеткай энтузиастий, низ бола индустре хьаьрий, коллективни юрта боахам хьалбаьрий, социалистически культура хьакхелларий толамех йола вай дега-гIозале йовргъяц.

Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски саба, салтечо, къахьегамхочо гайта турпалал цIаккха диццлургдац. Вай чIоагIа сий ду социалистически Даьхен сий а кортамукъале а бахьан байнарий, фашистски унах дуне кIалхара даккхара духьа шоай вахар дIаденнарий. Беза а безаш, лархIа а лоархIаш вайна дагабоагIа тIемахой, патриоташ, кхыча мехкашкара антифашисташ — из кортамукъале яккхара тIема вай союзникаш, соратникаш.

Даьхено массаза доккхал дергда эггара халагIа бола тIом чакхбаьнначул тIехьагIа Iовкъара тIа городаши юрташи хьалъяьча, мохк меттаоттабаьча, из кхы а низ болашагIа баьча советски наьха къахьегама деналах, низах, лоIамах.

Новкъостий!

Вай лайнай исторе наьхаш хьалха тохкаргдарашка хьежаш йола еррига халонаши, тохкамаши. Цар вай соцадаьдац. Вай Iомалора уж дIаяха, хIаьта дIа а йоахар.

Социализм хьалъелга дIадоладир боахаме кегар баьллачен тIемо деррига хIалакдаьчен хьале.

Ткъаь итт шу гаргга йолча хана СССР ше цаI духьала лаьттай дунен капитализмана, хадданза империалистически оагIоно низи шантажи а лелаеш. Гитлеровски агрессена духьаларча тIем тIа мохк баьлар 20 миллион волча ший воIахи йоIахи, кхоалагIа дакъа къаман рузкъа доадир. Дуккхача шерашка геттара халача хьале болх а беш, долла хIама шоашта цходеш баха бийзар. Вай духьала айттар, вай каг а динзар, хIаьта доха а динзар.

Цхьабакъда цхьаькха а хиннад. Керда общество хьалъеш ленински принципаш тIарен методаш тIарен бахьалар, социалистически законность, парте а общества а вахаре демократически нормаш телхаяр, валюнтаристски гIалаташ дувлийтар, уйла ечара догматизм, практически гIулакхашкара инерци бахьан долаш геттара доккхача маьха зе дир.

70-чеи 80-гIеи шераш дIадолалушше вай обществе хьахилар цхьан метте латта тенденцеш, хьаIа йолаелар халонаш, къоастаяза йола проблемаш, социализмаца товш йоаца явленеш. Из ховра, цун сагото йора парте, дерригача советски халкъо. Центральни Комитето революционни хоадамца вай гIулакхаш, вай деррига вахар дикагIча оагIорахьа хувцара тIехьа выступлени йир.

Къахьегамхоша апрельски Пленума лаьца никь шоай дулх - цIийх дола гIулакх санна тIанийцар. Юхаметтаоттаеш латта партера цIенхаштта йола самокритичность, политикера тешам, этта хьал тоадара эшаш долз де дезараш тIаэца хар, кхы мелал ца гойташ уж кхоачашделга дIадоладар — из деррига а халкъо шерра хьаллаьцар.

КПСС XXVII съездо кIоаргга, Ленина хьийхача тайпара уйла йир латтача хана-юкъа ший решенешка вIашагIхеттар дIадахьа дезача наькъий сийлен таронии реализми. Съезда бакъдолчун урок хилар, меттахьа яргйоаца политически нравственнии маьхале а йолаш.

ДIахьалхашка ахара новкъарле еш мел долчунца компромисс йоацаш, гуччахьа баь мах — из принципиальни йола ленински позици, парте низ хьахьоккхар.

Ший хана Ленина яьхад: «...Вайна хьалхашка увттача хана, **практически** керда дешаш хувцамаш де доладалехьа вIалла дий а цхьаннена дагадоаца низаш лаьттан кIалара дувлаш санна хьагучадувлар». Тахан а иштта да: селхан дий а ца ховш хинна керда низаш партена а халкъа а чудосс, эргалонаш яра революционни гIулакха юкъедоагIа.

Мохк хьайнаб, кердача хьисапе са доах. ЦIенагIа хул обществера нравственни атмосфера, сакъердамегIа, дукхагIа хIама чулоацаш да духовни вахар. ДIакъоасталургдоаца дакъа а хулаш, хIара дийнахьа чIоагIлу гласности бакъдари, критикеи дIадехараши.

Халкъа боахама кIоаргга реконструкци яра стратегии тактикеи лерагIа вахаре чакхйоах. Реорганизаци ю экономика лоархIамегIа долча; доакъошта доал дара. Болх бе йолайолийт боахама механизма керда рычагаш. ДукхагIа хул эффективность, рентабельность лакхъяра тIайийрза тешщаме болх беш йола къахьегама коллективаш. Технически кердайоаккхаш латт производство. Овлангара денз продукци дикагIа хилийтара де дезар ду. Керттерча хьокхамашка диллача пятилетка хьалхарча шера халкъа боахам оттаяьча планал тIехбаьннаб.

Цхьабакъда, даьчох тоъам бе йиш яц. Из хьалхара баьккха ког мара бац, керттера болх хIанзчул тIехьагIа бе безаш ба.

Гаранти йий гIулакх чакхдоаккхалургда, эргалонаш яра процесс соцаргъяц, хьалха хинна гIалаташ кхы хургдац ала?

Я. Эргалонаш е хьашт долаш да халкъ, эргалонаш е кIоаргга хьашт долаш я болхлой класс — советски общества керттера низ.

Эргалонаш яра кулгалдеш я керда дешаш революционно тIатеIIа шийна къоастаде могаргдолга гIулакхашца хьахьокхаш йола, ший балха формаши методаши керда яха ховш а из де кийча а йола парти.

Массанена хетар цаI а долаш, хало а атта а ловш Iоаьча опыто кхотаьча, мехка тахан долчох а кхоана хургдолчох а хьалхара бехктокхам кхетабеш йолча партен халкъон цхьана бу болх — КПСС XXVII съезда курс лерагIа чакхйоахаргхиларах йола гаранти. Социалистически строя демократизм масса а болча оагIорахьара дегIакхувлар — общество кердача лагIа тIа яккхарах дола стратегически декхар къестадергхилара гаранти.

ДукхагIа демократи ме хул — дукхагIа социализм.

Хилаза дарг а дац, де мел дезар дерг а да паччахьалкхен а общественни а органаш вIашагIйохкара а цар беча балха а, йизза гласность, тIахьожам, отчетность, гIулакхера нах хьахержаш долча хьалашка къахьегама коллективаша беча балха вахара хоадам болла воздействи яра практически таронаш къахьегамхошта ялара. Толаме дIахьалхашка даха йиш яц администрировани а командовани а елга ца дитача, ца эша регламентаци а наькъаш дехилга а дIа ца даьккхача, наьха хьаькъалах а опытах а, цар дай хьисапе, паччахьалкхен гIулакхаш хила деззача тайпара чакхдоахаргхиларах чиновничьи ца тешаш хьалбаь пен боха ца бича.

Социалистически демократи — шерлуш а кIоарглуш а йола халкъа самоуправлени, хьаькъало а таланто а кортамукъа лелаю яхь. Бокъонца йола демократи ший чулоацамга диллача хIама хьакхоллаш я. Бехктокхам ца хилара, демогоге, даьр магийташ хилара малар боаца, моастагI ва из.

Парте лерагIа вахаре чакхйоаккх принцип: тIахьожам боацаш, критика е йиш йоацаш цхьа организаци, цхьа болхло хила йиш яц. Кулгалдеча посташка дукхагIа увттабу хIанзарча ханах кхеташ бола, шоаш леладечох халкъа хьалхашка жоп дала кийча бола нах.

Демократи шеръеш, социалистически законность чIоагIъеш, халкъа депутатий, профсоюзий, комсомола, кхыча общественни организацей хьинар айдеш, сага сий лакхдеш, гражданий, къахьегама коллективай бокъонаш ма хулла лораеш, социализма эггара доккхагIдолча низашта — кортамукъача къахьегама, кортамукъача сага, кортамукъача мехка шерра никъ хьабелл вай.

Новкъостий!

Центральни Комитето советски нах тIахьех мехка кхоанарча сибата, социализма кхела уйла е а бехктокхаме хила а. Октябрь хинначул тIехьагIа, социализм хьалъеш даьккхача итташ шерашка даьр боарам боацаш дукха да. Цхьабакъда, хано керда декхар хьалхашка увттаду. ЦК январски Пленуме белгал ма даккхара, хувцаденначa хьалашка юха а тохк вай общество динамизм, прогресса лагIашка гIолла сихха айяла мел денал да.

Вай экономика тохк эффективно хила, дикагIйола технологи хьаэца, хьалхарча классах йола продукци араеца, дунен рынкашта моллагIча конкуренцена духьала отта мел низ болаш я. Вай мораль, вай вахара деррига а хьисап тохк социалистически демократе, социальни нийсхон а гуманизма а маьхаленаш дегIакхувла а уж йIаьхагIа хилийтара а мел низ ба. Вай арахьара политика — машар лорабара чIоагIа а лерагIа а хилара, дунен халкъашта юкъера кхоккам чIоагIбе гIерташ, герз Iоаде сихъенна империализм хьувзача хьалашка хьалхашка этта дош доагIача тайпара къоастаде хара а сабар хилара а.

Советски халкъага, Октябра Даьхенга хьежаш да деррига дуне: низ тоъаргбий-хьогI, социализмана хьалхашка этта декхараш сийленца къоастадергдий-хьогI.

Къахьегама сий а профессиональни курал а йолаш болча болхлошка, советски наьха патриотизмага кхайк Центральни Комитет. Тахан вай болх беш да сухалбара программа керттера йолча шийтталагIча пятилетка задaнеш кхоачашъяра тIехьа.

Лоацщача хана экономике дикагIча оагIорахьа гIа боаккхилга Iалашданза, перспективана чIоагIа кхоачамаш данза даргдац. Из декхар Октябра 70 шу дизара даха ма доагIара накъадахара тIехьарча яхьа юкъмоттиге латт. Из толаме кхоачашдар общественни производстве дакъа лоацаш волча хIаране ший гIулакх нийса чакхдаккхарах, цIенача къахьегама оаз доагIар дизза хьадехаш коллективашка екаш хиларах тийша хургда.

Боккха а бехктокхаме а ба укхаза профсоюзий лоархIам. Эргалонаш яро тIахьех уж производства хIанзарча культурана тIехьа, лакхача профессионализмана тIехьа къовсам лоаттабара кIаьд ца луш къахьегамхой вIаштIехьбоахараш хинна дIаотта.

Гаьнарча бIаьшеренашка денз вай лаьтта болаш хиннаб говзанчаш. Дерригача дунен тIа сий ду болх бе дика ховш бола, цар цIераш доккхача алапаца язъеш бола говзанчаш. Советий Мехка исторе кIезига масалаш дац, цун болхлоша, Iилманхоша, инженераша, конструктораша дунен тIа карагIдаьннарел а тIехдола хьокхамаш гойта. Тахан хIаьта а да вай из де могаргдолаш.

Центральни Комитет кхайк советски наьха хьаькъалга а опытага а. Вахара дерригача хIамашта лаьрхIа кийча рецепташ хулаш дац. Эргалонаш ярах хийла дерригача халкъа творчески лаборатори. Теркам тIабохийташ а критично а кхетаергъя вай кердалон практика, хам бергба хьалхалаттача опыта хIара буртига, хьал а лоацаш дегIайоалаергъя из. Дийна мукъаьнна уйла — дегIаахар сихдара хиланза яргйоаца услови.

Парти даим Iомалу халкъагара. Цо хьаэц цун коллективни хьаькъал, дуккхача наьха опытаца ший политика нийс а ю, халкъо кхетадеш дар нийса дIахьокхилга ший декхар а лоархI.

Центральни Комитет кхайк советски халкъа къонахчалга. ЧIоагIъенна латта формаш, методаш, оамалаш атта каглац. Эргалонаш яра тIехьа къовсам лоаттабе беза, эргалонаш яр лораде деза. Из тIатеIIа де деза, укхаза эш чIоагIал, принципиальность. Эшаш я характер а, ший са кхо ца дар а.

Цкъа санна дуккхаза советски халкъа къонахчал, денал, чIоагIал исторе тараз тIа увза дийзад, коталонаш а йоахаш. Парти тешаш я хIанз а иштта хургхиларах.

Центральни Комитет кхайк советски наьха граждански уйлашка. Мехка тIаэттар доагIар дIадехаш а сакъердаме а ха я, цун хIара гражданина ший нравственни хоржам бе йиш йолаш. ХIаман сагота доацача кулгашца, шийлача дегаца вай дIаболабаь болх чакхбоаккхалургбац. Ший берригача чулоацамца цо харцъю приспособленций, юстара а баьнна бIарахьежарий, духовни боацача потребителий мещански мораль. ГIулакхах дог лазаш, доагIар хьадехаш бола, хIамана доал доацилгеи волокитеи лоалуш боаца нах ба эргалонаш яра эшараш. Цунна эшараш политически бIухой, коммунистически идеалашта боарам боацщаш мутIахьа бараш, вай йоккхий социальни, моральни, культурни ганзаш лорае а ебае а ховш бараш ба.

Партен халкъон дог а доахаш доккхий гIулакхаш тIадохк хьинар долча, хувцамаш де кийча болча, кхоачамбоацараште ира реакци йолаш болча кагирхошта. Шоай лоIамеча балха тIехь шоаш дикагIа хьахьокха йиш хургйолаш таро яла еза къонача наха. Болх бара шерра аре хьаелл хано комсомола — деналеча, цIенхашттара гIулакхаш лехача, канцелярщинеи заорганизованности йоацача, кагирхой бокъонцарча вожака.

Центральни Комитет кхайк КПСС членашка. Бакъдеоаш, новкъостий коммунисташ, шоай вахара хIара дIададахача денца, мехка доал деш йола парти хиларах тарра КПСС-ана укх хувцамий хана тIабужаш бола Iаьльмате боккха политически бехктокхам оашош кхетабеш а хьаллоацаш а хилар. ДагадоагIаш хила шо, шун гIулакхашка, шун оамалга хьежжа халкъо парти лоархIалга. Шоаш кхо ца деш болх бар, майрал, новаторство я эггара хьалхашугара дIаехар. Коммуниста декхар массаза а доллача хIаманца а партийни эхь-эзделага хьежжа — кхыча тайпара а воацаш хилар. Шун шоай инициативах дукхагIча даькъе тийша да общественни кердалон процесс мишта дIагIоргъя.

Центральни Комитет кхайк берригача советски нахага вай хIара дийнахьара къахьегам, мохк социально-экономически дегIабоагIилга сихдара наькъагIа боаккха хIара гIа дунен политике дукхагIа лоархIам болаш хилар биззача боараме кхетадеш хила тIахьехаш.

Октябра кховзткъе итт шу дизар хьатIанхоачаш латт адамашта хьалхашка шоаш дийна дисара проблема эттача хьале. Дунен — вIашдухьленаш йолаш долча, бакъда, цаI долча а вIаши бувзам болаш долча а дунен кхоане тахан къоастаеш я. Ядерни тIема кхерамах планета мукъаяккха могарг а да, яккха а еза. Кхерамзлен, ший лоIаме хилара, прогресса хьалашкара вахар Iалашде могарг а да Iалашде а деза дерригача халкъашта. Деррига а дац укхаза вайх тийша — СССР-ах, социализмах тийша. Бакъда, тийша дар, вай дергда, дизза а дергда.

Дунен политикера вай партен паччахьалкхени никъ — лерагIа машар безаш ба. Дунен халкъашта юкъера проблемаш вай реалистически, гибко, кердача политически уйлага хьежжа лелаю. ЛоарзагIа ца доалаш гIулакх дIахьоргда вай кхоалагIча эзаршерашка дIакхоачача хана паччахьалкхенаша ядерни герзаш Iокховсаргдолаш, герз космосе доаккхаргдоацаш, кIезиг а даь юххера а из Лаьттара цIендаь дIадоаккхаргдолаш.

Цхьабакъда, хIанз укх сахьате дунен халкъашта юкъерча реакце герзаш Iоаделга сихдеча хана, социальни реваншай социализмана духьаларча «крестови походийн» политиках из юхаяланза йолча хана КПСС-он Советски паччахьалкхенои мел эшар дергда вай мехка, социалистически содружества оборонни низ хила беззача боараме лоаттабара. Советски нах дог тийша хила йиш йолаш ба: империализмага тIема кийчон совле хулга вай цIаккха а хулийтаргдац, моллагIа хьал отте а.

Машара тIехьарча къовсама вай тIаерзаю вай мехка еррига политически авторитет, цун дунен халкъашта юкъера еррига влияни. Цу гIулакхех хьабоала пайда дукхагIа хургба вай цIагIара гIулакхаш дикагIа ме лел, вежарашха долча социалистически мехкашца вай цхьана леладу гIулакхаш кIоаргагIа ме хул. Социализми машари вIашагIдала йиш йолаш дац. Социализм низ болашагIа ме хул чIоагIагIа хул машар.

Деза новкъостий!

Вай еррига общество — баррикадай цхьан оагIорахьа латт. Партен халкъон де лерхIар — цхьа де лерхIар да. Болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце овлангара хьашташ — цхьа хьашташ да. БоккхагIбарий, социализм хьалъяра ветераний а къонача смена а гIулакх — цхьа гIулакх да. ХIара къамани народностен, хIара республика, ерригача Советски Союза кхел — цхьа кхел я.

Советски халкъа вахара хьал тоадар духьа, Даьхе хозъяр духьа, социализман машарен духьа къахьега тIахьех Октябра идеалаша. ВIашагIтох вай, бIарчча цаI хулийташ воай хьаькъал, воай лоIам, воай хьинар. Из эшалургбоаца низ тIаберзабе вай воашта хьалхашка этта керда декхараш кхоачашдара. Мел лаьрхIар кхоачашдергда вай. ДоагIача тайпара дIахо хьоргда вай Октябра революционни гIулакх!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТО СОЦАМ ТIАИЙЦАБ «СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА ОКТЯБРЬСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ 70 ШУ ДИЗАРА КИЙЧО ЯРА ХЬАКЪЕХЬА.

1987 шера 7 ноябре 70 шу дуз Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце.

Кховзткъеи итт шу хьалха, белгалдоаккх соцам тIа, Даймехка а дерригa дунен а исторена хувцамаш даь событи хилар. В. И. Ленин керте лаьттача большевистски парте кулгалца болхлой классо, Россе къахьегамхоша чакхъяьккхай йоккха революци. Адамаш социализмагахьа дерзадеш йола, лаьттан тIа эггара хьалхара болхлойн ахархойн паччахьалкхе хьалхинналга дIахайта йола, принципиально керда нийсхон общественни строй дIайолаяь йола революци.

Октябра 70 шу дизар — из советски халкъа доккха цIей, социалистически мехкашкарча халкъий, планета беррыгача прогрессивни наьха цIей да. Из да вай низашка, социализма толамашка денале хьажар. Цунца цхьана из да дIабихьача наькъа итогаш урокаши, дунен тIа хулаш дола хувцамаш хIанзарча, из дегIайоагIача, эггара лоархIамерча хана советски обществана хьалхашка латта керда декхараш, ший лакхален тIара кхетадара дола доазув. ХургIйолча юбилейна КПСС ЦК январьски (1987 ш.) Пленумо белгалдаьккхача тайпара, советски нах накъболх общества вахара ерригача сферашка кIоаргга эргалонаш еча хьале. Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу белгалдаккхара дикагIа бола никъ — вай беррига эргалонаш еш бу болх айбар, мохк социально-экономически дегIабоалабелга сихдара тIехьа, КПСС XXVII-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къовсаме керда толамаш дахар. Цо таро хулийтаргья 1917-ча шерарча Октябро дIаболабаьча наькъа тIа цхьаькха а боккха гIа баккха.

КПСС Центральни Комитето оттадаьд Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дуза ди шерра дезде, белгалдаьккхад, коммунистий, парте боацарий, СССР ерригача къахьегамхой къахьегама, политически, духовни хьинар дIахо а лакхдара йолча лоархIаме факторех санна юбилейна кийчо ярах пайда эца безилга.

Союзни республикай компартей ЦК, парте крайкомашта, обкомашта, горкомашта, юккъьанцарча партийни организацешта, советски органашта, министерстваштеи ведомстваштеи, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацешта, творчески союзашта, Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи политорганашта тIадиллад цу хургдолча лоархIамерча денца дувзаденна хьдда де дезараш кийчделгеи чакхдоахилгеи. Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето советски халкъага дола Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара хетадаь кхайкарал могадаьд. Бакъахьа лаьрхIад КПСС ЦК кхайкарал партийни, комсомольски, профсоюзни собранешка, къахьегама коллективашка, дешара заведенешка, тIема доакъошка дувцилга.

Юбилейна кийчо еча хана къахьегамхой, беррыгача советски наьха хьинар тIадахийта деза КПСС XXVII-ча съезда решенеш, шийтталагIча пятилетка заданеш, эггара хьалха 1987 шера экономически социальни дегIахара план, практически кхоачашъяра.

Соцам тIа белгалбоаккх Сийлахь-боккхача Октябрьма боаггIа цакъабахара тIехьа массови социалистически яхь йоаржаяра лоархIам. 1987 шера Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш еча хана Октябра 70 шу дизара сийна тIаийца социалистически декхараш кхоачашдар а дIалархIа деза. Из деш партийни организацеша, советски органаша «рапортоманена», гIулакхий боккъонца дола хьал хозде гIертара духьала цIенхаштта выступленеш е еза.

ХIара къахьегама коллективе Октябра 70 шу дизара сийна йоаржаяьча яхьа итогаш ювца еза, Iилман-техникически прогресс сихъяра, продукце дикал овлангара тоаяра, ресурсаш кхояра, поставкай договораш цIенхаштта кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къовсаме къахьегама яхьа лоархIам чIоагIбара кхы тIа де дезараш белгалдаха деза.

Октябра юбилейга пятилетка шин шера планови заданеш кхоачашъяьча, лакха технико-экономически хьокхамаш гойтача, арахецача продукце лакха дикал Iалашъяьча къахьегама коллективашта, производстве хьалха латтарашта тела КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а ВЛКСМ ЦК юбилейни Сийлен грамота чIоагIъяьй.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизар дездеча 1000-га кхоачаш юбилейни шера тIехдика хьокхамаш гойта социалистически яхье хьалха латтараш, шийтталагIча пятилетка ударникаш, хIаьта иштта вежарашка йолча социалистически мехкашкара — интернациональни социалистически яхье шоай мехкашкеи СССР-ерча интеграционни объекташкеи котъяьнна къахьегамхой групаш Москве хьехарах йола ВЦСПС-а предложени тIаийцай.

Iилманеи техниканеи йолча СССР Паччахьалкхен Комитета тIадиллад министерствашеи, ведомствашеи, союзни республикай Министрий Советаша дакъа а лоацаш 1987 ш. нюле СССР ВДНХ-а «Сийлахь-боккхача Октябра байракха кIал — 70 шера» яха выставка хьаелла, хIаьта иштта «Мохк социально-экономически дегIакхувлилга сихдар» яха массаза болх беш хургйола экспозици кийчъе а. СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставке юбилейна хетадаь союзни республикай деноош чакхдаха.

Белгалдаьккхад, къахьегамхошта юкъе беча политически балха тIа Октябрьски революцеи советски обществе вахара масса а оагIонашка хулача шоай чулоацамга диллача боккъонца революционни долча хIанзарча хувцамийи органически бувзам тешшаме дIабовзийта безалга. ДIахьокха деза, тахан дувца къамаьл а Даьхен хургдолчох, къахьегамхой овлангарча хьаштех, социализма исторически кхелех долга. Тахан а, цу хана санна, эш коммунистически байракха кIалхара бохаргбоаца тешам, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара чIоагIа лоIами денали. Тахан а, цу хана санна, хувцамаш дайта керттера низ ба ленински парте кулгалдеш дола къахьегама халкъ, цун революционни энерги, наьха дийна творчество.

Партийни организацешта, советски органашта хьалхадаьккхад халкъа депутатий моттигерча Советашка, районни (городской) халкъа судашка халкъа судахой, халкъа заседателаш харжара хургдолча хоржамех, кхыйолча массови кампанеех къахьегамхоша дизза доал делга, Советски паччахьалкхен строя демократически характери халкъа самоуправлене социалистически принципаши кхоачашъяра гIулакхе Сийлахь-боккхача Октябра коталонаш шерра дIайовзийталга. Уж принципаш вахаре кхоачашъяра ма могга гIо де деза.

Социализмана карагIдаьннараши капитализмана хьалхашка цун боккъонца йола совленаши йоагIача корта а болаш дIахьокха еза, коммунистически идеалаш котъяргхиларах советски нах тешилга чIоагIде деза. Пропаганда е еза бакъдолчуни реализмаи позицешкара, Ленина дешаца аьлча, «ма могга хьаькъалца, къаьггагIа, гуччахьа духхьал вай «кхы тIа даьчуни» ца деш дисачуни воашта отчет яла», советски наьха низ кхачийта а гIерташ. Майрра кхоачамбоацараш гуча а доахаш, къахьегамхой оарцагIбаха беза уж дIададахара тIехьа къовсам лоаттабара, социализм эргаяккхара, КПСС программни де лерхIараш чакхдахара тIагIертта болх байтара дегаш ураувттаде деза.

Белгалдаьккхад, коммунистий авангардни лоархIам айбара, царех хIаране къахьегаме, общественно-политически балха тIа, быте хьокхам тергболаш гIулакх дара, къаьнара Iаьдал дIадаккхара, революцена карагIдаьннараш лора а деш, керда общество хьалъяра большевикий-ленинций лергйоацача гварде сийлен гIулакхаш хьал а лоацаш, дIахо дахьара кIаьд а ца луш, партийни организацеша йоахко е езилга.

Керда декхараш кхоачашдара хьинаре пайда эца беза геттара йIаьхийча КПСС опытах, социализм хьалъяра опытах. Мехка чакхдоахаш дола хувцамаш доккхагIеи чоалханегIеи ме хул, лоархIамегIа да таханарча а кхоанарча а деношта лаьрхIа дIаяхача ханара йола урокаш хьакъоастае Iомалулга, актуальнегIа да партеи халкъеи цхьоагIо чIоагIъяра, социалистически хьисапе хьахиннараш Октябра идей дахаргдола низаш мичара хьадоагIаш да советски наха къаьгга кхетадергдолаш болх белга.

КПСС ЦК Iилмаи дешара заведеней, пропаганда, организационно-партийни балха отделашта тIадожадаьд ИМЛа КПСС ЦК-рча АОНа дакъа а лоацийташ КПСС исторически опыт техкилга, Iомаелга, пропаганда елга, овлангара денз тоадара де дезараш кийчделга.

КПСС ЦК-ча Марксизма-Ленинизма институтa, СССР Iилмай Академеца, КПСС ЦК-ча общественни Iилмай Академеца цхьана тIадожадаьд «Сийлахь-боккха Октябри вай замен» яха дунен халкъашта юкъера Iилман конференци 1987 шера чакхйоаккхилга.

Партийни, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацей, халкъа депутатий Советий, къахьегамеи дешареи коллективай лоархIаме декхар да коммунистически партеи советски халкъеи тIемеи къахьегамеи традицех, СССР халкъий дохаргдоацача доттагIала хьакъе, социалистически Даьхе лорае массаза а кийча хилара тIехьа хургболаш къахьегамхошта кхетам балар, къаьстта кагирхошта а луш.

Керда ноахалаш Сийлахь-боккхача Октябра гIулакха тешаме долаш хилийтара, советски Даьхен материальни духовни рузкъа совдаккхара, цун экономически оборонни низ чIоагIбара тIакхувш хилийтара дIахо а дукхагIа низаш тIадерзадинза даргдац аьнна лерхI КПСС Центральни Комитето. «Революционни хьисапе баккха гIа!» яхача девизагIа Ленински комсомола инициативах дIаболабаь советски кагирхой патриотически болам хьаллаьцаб. Октябра 70 шу дизара хетаяь комсомольцийн кагирхойн Ерригсоюзни слет 1987 шера Октябре Ленинграде ярах йола ВЛКСМ ЦК предложени тIаийцай.

Партийни комитеташта, халкъа депутатий Советашта общественни организацешца цхьана де могадаьд къаьначча большевикий, тIемеи къахьегамеи ветераний сийдергдола гIулакх вIаштIехьдоаккхилга, цар жилищно-бытовой хьалаш, медицински торговни гIулакх дар тоадара де дезараш делга.

Центральни а моттигерча а газеташа, журналаша, телевидене а радиос а, — йоах КПСС ЦК соцам тIа, — Iалашдолда Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце дерригдунен исторически лоархIам, парте кулгал а деш мехка деча хувцамий керда а хьалха а гIулакх дIадоладар, советски халкъ таро а машар а болаш дахара КПСС хадданза ю йоакхо кIоаргга хьагойташ йола материалаш даим кепаеттилга.

СССР Госкомиздата тIадиллад советски паччахьалкхен историна, таханарча цун вахара, вай мехкарча халкъий доттагIленна, советски Iилман культуран карагIдаьннача доккхача хIамашта, революце, тIема, къахьегама турпалашта хетадаь книжкаш, брошюраш, буклеташ, плакаташ СССР дахача къамий меттайла а иштта доазол дехьарча къамий меттайла а арахецилга.

Арахеца тIадиллад: СССР центральни статистически управленена — «СССР халкъа боахам 70 шера» яха сборник, СССР финансай Министерстванеи СССР Госбанканеи — 1, 3, 5 сома маьха дола юбилейни памятни монеташ арахецилга, СССР бувзама Министерствана — Октябра юбилейна хетаяь почтови маркай, конвертий, открыткай сери арахецилга.

Белгалдаьккхад Октябрьски революце 70 шу дизара кийчо еча хана советски литература, искусства, культурно-массови балха кхетам балара йолча таронех ма хулла дукхагIа пайда эцилга. СССР культура Министерствас, СССР Гостелерадиос, СССР Госкомиздата, СССР Госкинос, физически культуреи спортеи СССР Госкомитето, мехка творчески Союзаша вIаштIехьадаккха деза Сийлахь-боккхача Октябра, советски халкъа турпала гIулакхашта хетадаь советски литература дикагIйола произведенеш арахецилга, кийчъе еза керда спектаклаш, фильмаш, концертни программаш, ретроспективно хьахьокха деза кинош а телефильмаш а, выставкаш е еза, чакхдаха деза спортивни цIейш.

Иштта лоархIаме лаьрхIад къамий культураштa юкъера бувзамаш а дIа-са влияни яра хьакъехьара болх тоабелга. СССР халкъий литературеи искусстваи деноош республикашка, краяшка, областашка чакхдахарах йола творчески организацей инициатива могаяьй.

1987 шера октябрь бетта Москве хургья «Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу» яха Ерригсоюзни художественни выставка. Цу мероприятешта координаци елга тIадиллад СССР культура Министерствана.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара хетаяьча халкъа кхоллама Ерригсоюзни шоллагIча фестивала гомашка 1987 шера мае-ноябре лерхI самодеятельни художникий а декоративно-прикладной искусства говзанчий а произведеней выставкаш е, хоровой, театральни, хореографически кхоллама деноош, фестивальни хьажарашка а конкурсашка а коталонаш яьхача самодеятельни коллективаша дакъа а лоацаш, фольклора а духовой музыка а цIейш чакхдаха.

Партийни организацешта, массови информаце средствашта тIадиллад хIанзара бакъдар ше ма дарра довза а довзаш, керда политически уйлаш хьинаре чIоагIъеш, ядерни кхерам дIабаккхара а дерригача дунен тIа машар оттабара а тIалеста йола КПСС а Советски паччахьалкхен а конструктивни а дукха оагIош чулоацаш а бола арахьара политически болх лерраrIa хьахьокхилга. Дерригача халкъий закони дола хьашташ теркал а деш, кхетаеш, дог цIена, нийсхо йола дунен халкъашта юкъерча гIулакхашца вай лаьца позици теша а беш дIагойта. Кердача строях, капитализмана альтернатива йолча социализмах дунен халкъашта бакъдар дувца.

Социалистически содружества мехкашта карагIдаьннараш, цар шоайла леладеча гIулакхий актуальни дола дешаш, коммунистически а болхлой а партеша бу болх, халкъаша а мехкаша а империализмана духьала лоаттабу къовсам шерра дIабовзийта. ДIахьокха деза тахан машара а социальни прогресса а кхел хьалха вIалла ца хиннача тайпара социализма дунен система экономически а политически а дегIаахара динамизмаца айхха ювзаенна йолга.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара сийна ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, ССОД, йоагI-йоагIача министерстваштеи ведомстваштеи моттигерча партийни органашта могадаьд интеграционни гIишлош а цхьана гIулакхаш леладара кхыйола объекташ а хьалъеча къахьегама, машара доттагIлен эстафеташ чакхйоахилга. Советски къахьегамхой коллективашта а социалистически мехкашкарча къахьегамхой коллективашта а юкъера социалистически яхь дегIакхувла, вIашагIйоха интернациональни къахьегама вахташи сменаши, чакхъяха профессиональни говзала конкурсаш, доттагIлен фестивалеши сайренаши, выставкаш е, Октябра юбилейна хетаяь цхьана чакхъяха общественно-политически а культурно-массови а мероприятеш.

Октябра идеяш, КПСС а Советски паччахьалкхен а хIанзара политика доазол дехьарча аудиторешта дIайовзийтара тIаерзаяь йола лаьрххIа мероприятеш белгалъяьхай.

Могадаьд Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара хетаяь КПСС Центральни Комитета, ССР Союза Лакхехьарча Совета, РСФСР Лакхехьарча Совета торжественни заседани елга Москве 1987 шера ноябрь бетта.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара хетаяь городашка Москвеи Ленинградеи, Союзни а автономни а республикай столицашка, краевой а областной а центрашка, городашка а районашка а йоагI-йоагIача партийни комитетий а халкъа депутатий Советий а торжественни заседанеш е, къахьегамхой общественни организацей, Эскара а Флота а бIухой викалаш юкъе а болаш.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара сийна хетаяь торжественни собранеш хургья предприятешка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка, дешара заведенешка, тIема доакъошка.

КЕПАЙОАЗУВИ ЭРГАЛОНАШ ЯРИ

Общества вахаре массе а оагIорахьа хувцамаш деча революционни процессе партена хьинаре новкъостал делга — Советий мехкарча журналистий лакха призвани, бехктокхаме декхар. Эргалоний дийна опыт массе а оагIорахьара хьахьокха, кердачун эIийрган хьалаха, царна шерра пропаганда е гIерт тахан советски пресса хьалхалаттараш.

Журналисташта эргалонаш елга кIоаргга хьахьокхар лоархIаме хинна а ца Iеш, цхьабакъда шоай творчески коллективай болх эргабаккхар а лоархIаме да. Массови информаце средствай цу лостамах беча балха анализа, опыта, кердача бехктокхамерча декхараштa шоай керттера теркам тIаоз СССР журналистий Союза VI съезда делегатаца. Из хьайийллар 14 марте Москве Союзий ЦIеи Колонни зале.

Съезда делегаташеи хьалхашеи тIоараш а тохаш тIаийцар новкъостий Г. А. Алиев, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Н. Н. Слюньков, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин А. П. Бирюкова, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов.

Президиуме ба республикански журналистий союзий, агенствай, телевиденеи радиовещанеи гIолларча Комитетий кулгалхой, газетий, журналий керттера редактораш, советски общественни организацей, творчески союзий викалаш, рабселькораш.

Хьаьшашта юкъе ба дунен халкъашта юкъера журналистий организаце викалаш, вежарашха долча мехкашкара журналистий Союзий делегацеш.

Съезде доклад йир СССР журналистий Союза правлене председатела В. Г. Афанасьева.

Журналистий Союза Центральни ревизионни комиссе отчет йир цун председатела В. И. Новикова.

Мандатни комиссегара къамаьл дир СССР журналистий Союза правлене председатела заместитела И. А. Зубкова.

СССР журналистий Союза VI съезда доакъашхоша мога а даь тIаийцар Кабуле укх деношка дIайодача Афгански Демократически Республика искусства деятелий, съездага шоай цIерагIа дохийтаци дола моаршала письмо.

ТIаккха докладагIа йола пренеш дIайолайир.

Съезд дIахо болх беш я.

* * *

16 марта дIахо болх беш хилар СССР журналистий Союза VI съезд. Делегаташа йийцар отчетни докладаш, опыт, профессиональни говзала приемаш, белгалдир кердача тайпара болх бара наькъаш.

ТIаийцар съезда резолюци.

Съезде чIоагIйир СССР журналистий Союза Устава керда редакци.

Хержар СССР СЖ правлени центральни ревизионни комиссии.

СССР журналистий Союза VI съезда тIеххьарча заседане балха юкъе дакъалоацаш хилар КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь Е. К. Лигачев.

Цу тIехь съезда болх чакхбаьлар.

(ТАСС).

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизарга пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачацъяра шоай ерригa таронаш оарцагIа яьха къахьег «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода коллективо.

Къаьстта дика хьокхамаш долаш накъайоагIа юбилейна завода гальванически участок.

Цу участке гальваникий бригадир йолаш къахьегаш я Трикозина Нина Степановна. Ер барайттalагIа шу да цу хьинареча кхалсаго заводе болх бу. Цу юкъа лакха говзал йола специалист хинна дIаоттарал совгIа цох дика хьехамча а хиннай. ТIкъаьннел совгIа сага гальваника говзал караерзае гIо даьд Нина Степановнас.

ХIаьта царех дукхагIбараш заводе чIоагIа лоархIаши сий деши бола нах ба. Хьехамча доккхал ду царех бизза болхлой бе гIерташ ше хьийга къа зехьа ца доврах.

Даьхено лакха мах баьб Трикозинай хьаьналча къахьегама. Цунна еннай Къахьегама Сийлен кхоалагIча степена ордени Ленински юбилейни медали.

ДIадахача бIаьрчча шера ерригача заводе яьржа хиннача социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьаенай Нина Степановнай бригада.

Бригадира атта боацача балха тIа цунна гIо деш, коллектива барт чIоагIбеш ба уллув дуккхача шерашка къахьега гальваникаш Р. Сыроватскаяи, Н. Пахомован. Уж а ба хьехамчий. ХIаьта цхьан хана Трикозинай ученикаш хинна ба уж шаккхе а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара) Н. Пахомова, Н. Трикозина, Р. Сыроватская де дезача балхий хьакъехьа дагабоалаш ба.
Х. БАЙДАЕВА сурт.

Партийни вахар: эргалонашкахьа букъ берзабаь

ЮСТАРА А ЦА ЛАТТАШ...

Эргалонаш яра процесс ди массаза дала кIоарглуш йоагIа. ТIа-тIа кIезнгагIа хул паччахьалкхенна зе деш дола боахамаш, дегIаух къахьегама овсарле, тоалуш йоагIа арахеца продукци. Хьаэцаргья вай Сунженски района «Заветы Ильича» яха колхоз. Массаза а тIехьаюсачарна юкъе йолаш хьайоагIар из хьалха. Доккха дар боахамга доаллаш хинна декхар, лоха яр кхай а хьайбай а продуктивность. ХIанз меттахьа даьннад укхазара гIулакхаш. Боахам тоабе йиш йолга хьахьокхаш йола белгалонаш гучаьннай. Цхьабакъда, даьр тоъам баь Iе йиш йолаш дац, хIанзчул тIехьагIа де дезар боарам боацаш дукха да. Мичча бесса яь а планаш кхоачашйича доалаш дац тахан гIулакх, кIезнгагIа хIама дIа а дохийташ дукхагIа продукци йоаккхилга Iалашдар керттера да.

Халкъо дIадоладаь гIулакх чакхдаккхара фу деш я, эргалонаш еча малагIа позици лаьцай колхоза партийни организаце? Боахама доал дара йолча экономически методех мишта пайда эц укхаза?

Цу хаттарашта жоп дала дага волаш кхозза вахар со Алхасте. Укх наькъа а цхьа минут хинна мара гIулакх ца хулаш цIавоагIар.

— ХIанз хьога дIахьокха документаш дац тхога, — аьлар партиома секретара М. Парижева. — Протоколаш парте райкоме Iодихьад.

Хьалха санна со дIагIоргвоацилга кхетадича цIагIара дахь, аьнна протоколаш хьадера. ТIехьагIа кхетадир аз цу документашта со тIакхачийта секретарь раьза хIана хинна вацар.

Кердача хьисапе къахьегам вIаштIехьбоаккхаш хилча эггара хьалха эргаяла еза партийни организаци ше. Кердадар хьаэца, из наха дIадовзийта, цох пайда эца кийча хила еза из. Хоадам болаш хила деза тIаийду соцамаш. «Заветы Ильича» колхоза партийни организаце иштта болх бу ала йиш яц. Партийни собранешка тIеххьарча хана дийцача дешашка хьежача мехка эргадоалаш, хувцалуш цхьаккха а хIама доацаш санна хет. 1986 шера сентябрь бетта отчетно - хоржамий собрани хиннай укхаза. Коммунисташта карагIдаьнначун, динза дисачун мах бу цу тайпарча собранешка, дIахо йодача хана де дезар белгалдоаккх. Юрта боахамерча коммунисташа къаьстта уйла тIаяхийта дувц Кхачан программа кхоачашъярах, лаьтта а хьайбаш а леладара культура лакхъярах, доакъар Iалашдарах. Цхьан дешаца аьлча, хьалхашка латтача проблемех, уж къоастаяра долча наькъех корта болаш дувц иштта вIашагIкхийттача. Цу тайпара чанхъяланзар «Заветы Ильича» отчетно - хоржамий собрани. Коммунисташа дувцанзар бригадни а дезала а подрядах доалача беркатах, рузкъа кходарах, дисциплина чIоагIъярах, социалистически доалахье лораярах, яхь шерагIа йоаржаярах, цох хьадоала беркат доккхагIа хилийтарах. Протокола тIа хьежача коммунисташа вIалла къамаьл даьдац цу собране. Цхьа выступлени, критически замечани е предложени яц дIаязъяь. Лоацца ба тIаийца соцам а: «...Керда хержача секретарагара хьадеха тIаийду соцамаш кхоачашделга Iалашдар». Цхьабакъда, из соцам а, вожаш мо мара, кхоачаш ца беш бисар.

БIаьрчча шера увттадаь протоколаш хьаийцача цхьаннахьа хьоадаьдац хьалха тIаийдаь соцамаш кхоачашдара даьр, динза дисар фуд. Бакъдар аьлча, соцамаш шоаш а дац де дезар хьайдда белгалдоаккхаш, из кхоачашделга дIадехаш. Хьаэцаргья вай хьайбаш Iангара доахилга дувцаш хинна партсобрани. МТФ заведующе Т. Запгиева болх тоабарах дувцаш дукха йоаянзар, болх тоабанза баргбац, аьнна ши-кхо дош аьлар колхоза председатела М. Костоева. Цу тIа дийца даьлар повестка хьалхара дош.

ШоллагIдола дош дувца а — техникана ремонт елга — кхы дукхагIа ха эшанзар. Лоаца бар техникана ремонт яьй аьнна бригадира М. Парижева баь хоам. Кхы а лоацагIа яр цул тIехьагIа хинна выступленеш е нийсагIа аьлча уж вIалла яь а яцар, тракториста Н. Хутнева, аьнна ши-кхо дош ца дийцача.

Хьайбаш Iангара доахилга, техникана ремонт елга санна дола лоархIаме дешаш дувцаш хиннача собране оттадаь протокол цхьан листа тIа дIахийшар.

Дерригa а дицдеш ба укхаза тIаийца соцам: «МТФ а тракторни бригаде а балхаш даьд, яхаш дийцар бакъдий тахка. из иштта дале поощрени е».

Фуд дувцар? Собрани, кийчъеча хана тахка дезацарий уж дешаш?!

МоллагIа протокол хьаэце а цу тайпара ба цар чулоацам. Коммунисташа цIенхаштта. йоагIа выводаш а еш дийцадац кхай а хьайбай а продукци алсамъяккхарах, цунга дIадодар кIезгдарах, къахьегама а быта а хьалаш тоадарах. Хьайда порученеш йолаш а уж кхоачашъеш а бац КПСС членаш.

ХIаьта дувца, партийни организаци оарцагIа а яьнна тоаде дезаш кIезнга дац укхаза. Районе эггара кIезнгагIа шура лу «Заветы Ильича» кхоабача доахана. Колхоза дикагIболча дояркашта М. Булгучевайна, Л. Точиевайна а мегадаш цхьан Iаттагара шура якхара 2000 килограммал тIехбовла. ХIаьта из цар бехк а бац. Зоотехнически службас де дезар дац хьайбай фу тоадара, продукци алсамъяккхара. Во латт профилактически болх белга. Тахан боахаме долча доаханах 20 процент къаденна, машана пайдана дац, 10 процентана мастит долаш, 17 процента бруцеллези туберкулези кхийтта да. Хьагучча бесса, хIанз боахаме дола доахан леладе а дIахо дебаде а пайдана дац.

ХIара шера ира проблема а хиле дIаотт доакъар. Из массаза тоъаш хилац. Паччахьалкхенга дохкача хьайбай дозал 350—400 килограммал лоха хила йиш яц. ХIаьта из а тахачалца укхаза вIаштIехьадоалаш дац. ПланагIа доагIачул кхозза дукхагIа да центнер дулх йоаккхаш дIадохийтар.

Боахама тоъал ялат, доакъар дала йиш йолаш хьаьна да «Заветы Ильича» лаьтташ. Специалисташта хетачох, хIара гектара тIара 40—50 центнер ка бола ялат, 50—60 центнер фуальха хьажкIаш чуэца йиш яр укхаза. Цхьабакъда, хIанзалца укх боахаме цу тайпара хьувкъам кхебаьбац. Цу гIулакха бехке ба колхоза специалисташ, кулгалхой. ХIаьта эггара хьалха бехк баккха боагIа коммунистех. Шоашкара масал а гойташ, болх вIаштIехьбаккха безар цар. Таханарча дийнахьа дикача дас санна леладац укхаза лаьтташ. Бе беззача тайпара болх беш яц агрономически служба. Юртбоахама культураш кхеяра, уж чуэцара приемаш телхаю. Керда дар — боахама расчет, бригадни а дезала а подряд юкъейоалаьяц. Шоаш дIадоладаьр а йоагIаш йола кийчо ца яр бахьан долаш доадаьд. Соахка 38 дезалга 25 гектар ноартолаш дIае дIаеннаяр. Колхоза кулгалхоша дувцачох дезала подрядо чуийца хьувкъам планови лаьрхIачул тIех бар. ХIаьта а, укх шера дезала подрядага лаьтта дIа ца дала лаьрхIад укхаза. ХIана? Колхоза кулгалхоша дувцар цецвоаккхаш да, уж лорабе магац тхона. Уж фу де лорабу? Цхьа фийг, цхьа коартол тIера яргъяц хьаьнала баьча балхах даьккхар шоашка дизза дIакхоачаргдолга наха дIахайте. Партийни организаце кхетама болх эсала белга мара хIама дац дезала подряд шерра дIа ца яржалга.

КIезнга дакъа лоац колхозо юрт социально дегIакхувлача, тоаде дезаш да къахьегама а быта а хьалаш. Иштта мара дегIаухаргъяц боахама экономика а.

Уж дешаш къестадеча юстара ца а латташ, шоашкара масал а гойташ къахьега декхарийла ба коммунисташ.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
тха спец. корр.

ХА ЦА ЙОАЕШ

Массехк ди хьалха моша горошек дIае йолаьй Ачхой - Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза механизатороша. Цо укх шера ши бIаь гектар дIалоацаргъя. Из болх бу шишша сеялка тIехьа а тессa механизаторашa Элиев Вахаси Абдуев Абдулеи. Царна новкъостал ду сеяльщикаша Накаева Аьсета, Лорсанова Зайнапа, йижараша Хачукаевг1ар Рукъетеи Лизаси.

Белгалдаккха доагIа моша горошек кIезиг-кIезига совхоза ерригача бригадашка кхееш хургйолга. Озабезам баьб аьнна хетаргдоацаш, из дIае агIа оттаяра бригадирашта юкъе кхадж тессар. ХIаьта хьалхара бар Хачукаев Сайд - Ахьмада кулгалдеча коллективана кхаьчар. Цуп дIае езар а яцар ерригa а 20 гектар мара. Цигара из болх ах дийнахьа баь баьккхар Элиев Вахаси Абдуев Абдулеи шоай новкъостащца. ТIаккха шоллагIча ах дийнахьа иззал Банашев Махьмада бригаде а дIайийра моша горошек. ХIаьта дийнахьара балха норма а яц цу шин агрегата 30 гектар мара.

Сиха болх бе доккха новкъостал ду кхаш дIадувш боахкараштa мошача горошека ги хьатIакхухьаш, царца селлкаш йиза декхарийла волча коммуниста Абдулкадыров Дауда а.

Гота болх болабеннача хьалхарча дийнахьа, из мел дика вIаштIехьбаьккхаб хьажа баьхка совхоза директор Бисултанов Шамхан, парткома секретарь Махаури Сулейман, керттера агроном Цихаев Ваха а хилар цига. ТIеххьарчо ше вIаштIехьъяьхар селлкаш, ги нормагIа дIадувш хургйолаш.

— Селльщикаш шоаш а хьож гIалат ца далийтара, — йоах Цикаева. — Кха дIадувш селлкаш тIа цу бригадера нах отт. ХIаьта коллективни подрядагIа болх беш боландаь, царна дезар — лаьтта ги нийса дижар.

Хьалхарча дийнахьа моша горошек дIаювш хиннараш, механизатораш ца лаьрхIача, Банашев Махьмаден Хачукаев Сайд-Ахьмаден бригадашкара кхалнах бар.

Совхоза бригадашта юкъе толашагIйолчарех цаI я Хачукаева кулгалдер. Цхьабакъда, цунна а карагIдалланзар соахка моша горошек кхеяра план кхоачашъе. Из йоагIачул 36 тонн кIезигагIа дIаелар паччахьалкхенна. Цу кхоачамбоацарий бахьанех дувцаш Сайд-Ахьмада аьлар:

—ГIулакх миштад аьлча, лурчогIа мошача горошека хьакъоастадаь хиннача лаьтта, гурахьа тIеххьара кхачаш дола баьцадаараш а нийсденна, уж чуийцачул тIехьагIа кхаш зяба аха кхоаданзар. Из бахьан долаш, лаьтта сихдаь бIаьсти кийчде дезаш хилар. Цудухьа дика тоаде йиш хиланзар. Цига дIайийна горошек во хилар. Иштта кхы нийслургдоацаш, укх шера из культура дIайийна кхаш, ший ханнахьа зяба аьха, минеральнии, органически удобренешца хьаьндаь Iай кийчдир оаха. Дика да. дIадийна ги а.

Кхашка санна, шерра доаржадаь дIахьош да цу бригаде бIаьстан балхаш сомий бешамашка а. Гаьнаш йоIаш, кIир тохаш, гонахьара лаьтта оахаш, чудуийташ хий дуллаш латт. ХIаьта Хачукаев къаьстта а раьза ва сомий бешамашта гIуланхаш деш боахкача Амаева Разета, Закиева Хеде, Лорсанова Зайнапа, Накаева Аьсета, Азимова Любас, Бециева Зулайс дечоа.

— Сом план 120 тонн йолаш, 224 тонн дIабеннабар оаха паччахьалкхенна, цхьабакъда, баьцадаараштa тIехьадисад, — йоах Хачукаев Сайд-Ахьмада. — ХIаьта а низ дIакхоачар дергда из а вож а культура дIаялара карарча пятилетка шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш кхоачашъяра.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДоттагIлен вахта

«КАЗБЕК» — «ТЕРЕК»

Дукха ха я вай республикерча «Терек» яхача производственни мебельно-дахчан хIамаш хьаечен «Казбек» яхача Къулбаседа-ХIирий производственни мебель хьаечен объединеней къахьегама коллективашта юкъе интернациональни доттагIал тоссаденна. Дукха ха йоацаш, город Орджоникидзе 200 шу дузаш, терекцаш лоалахарча республике хьоашалгIа баха хиннабар, тахан — жоп далара визит.

Хьахоз пандара зовне оаз, нийсача боарамах етт фата, гулбеннарий дог айдеш лоамарой халхар деш ба зIамсаги йоIи. Кхыча тайпара хила йиш а яцар из-м: Нохч-ГIалгIайчен столице бахкаб беза хьаьший.

Из сурт вайна гу объединене клубэ вестибюле. Укхаза халхарашца, иллешца, ловцашца тIаэц фусамдаьша хьаьший. Каста вай предприяте «Нийсархо» яхача интернациональни доттагIлен клуба доакъашхоша дIайолаю лаьрххIа кийчъяь огонек. Цига къамаьл деш цу КИДа президента Межидова Тамарас дувц шоай объединене коллективах, цун къахьегама толамех, вай республиках.

Дукха хIама хайра цу сарахьа хьаьшашта Нохч-ГIалгIайчен столицах. Грозный — чIоагIа дегIаена индустриальни город. Укхаза болх беш я мехкдаьттен гази чакхдоаккха, машинаши прибораши хьаю, яйгачен кхачани промышленноста предприятеш. Царна юкъе хьалхарчарех цхьа моттиг хьалаьца хьинаре болх беш я Нохч-ГIалгIай производственни мебельно-дахчах хIамаш хьаю объединени. хши ик заоъ

ХIанз хIара шера укхаза арахец 32 миллион сома маьха продукци. Шерра я ассортимент — мебела набораш, фаттан хьекха дахчан шпон, дахчан-стружечни плиташ. Республике бахача наьха хьашташ кхоачашдаь ца Iеш, объединене продукци дIайохьийт Советски Союза дукхкхача городашкеи юрташкеи.

Предприяте къахьегаш я йоккха, барт тайна коллектив. Укхаза цхьана болх беш ба эрсий, нохчий, гIалгIай, эрмалой, украинцаш, гуржий, хIирий, кхыча къамий викалаш.

Т. Межидовас дийцар шоай КИДа гIулакхех, кхыча республикашкарча предприятешца шоаш леладеча доттагIалах, хьаьшашта совгIата делар «Турпалера кховзткъа шу» яха книжкаш, тайп-тайпара тематика йола плакаташ.

Орджоникидзера енача делегаце цIерагIа къамаьл дир «Казбек» яхача объединене парткома секретара В. А. Пейкарова. Цо баркал аьлар шоаш иштта безаме тIанийцача хьаьшашта, кхоана хургйолча къахьегама вахте шийца баьхначен моттигерчех дахчан пхьараша йоккха профессиональни говзал гойтаргхиларах дийцар цо.

Цул тIехьагIа фусамдаьшеи хьаьшашеи дакъа лоацаш художественни самодеятельноста концерт хилар. ЧIоагIа тIоараш тохарца тIанийцар зале багIараша Марзиева Хьанифас, Закриев Руслана, Закриев Асламбека, Колесникова Еленас, Чуденцова Иннас, кхычар даь халхараш, дIалекха иллеш, оттаяь сценкаш.

* * *

БархI сахьат даьнна ха... «Терек» яхача объединене шоллагIча цехе вIашагIкхийтар къахьегама вахта доакъашхой. Волх дIаболабалале хьалха лоацца митинг хилар.

— Тахан доттагIлен вахте отт вай предприяте дикагIбола дахчан пхьараш — сборщикаш Ахтаев Руслан, Никифоров Владимир, Дудуркаев Юнас, Магомедов Ризаудин, Асланбеков Мухьмад, — аьлар «Терек» объединене парткома секретара Л. Дышлевскаяс. — Царца цхьана болх бергба «Казбек» яхача объединене дикагIболча къахьегамхоша Евкуров Сулумбека, Тагиев Витале, Гацаев Таймураза, Азиев Станислава, Кодзасов Витале. Шоай дерригa хьинар оарцагIдаьккха къахьегаргда цар, дукхача шерашка болх беш Iоаль опыт дIа-хьа эцаргья.

Цо аьннар хьаллоацаш къамаьлаш дир «Казбек» объединене парткома секретара В. Пейкарова, комсомольски организаце секретара Магкаев Артура. Цар хоам бир тахан доттагIлен вахте болх баь даьккха алапи хатар хиннача ГуржегIа бахача наха новкъостала фонде дIадохьийтаргхиларах.

«Терек» объединене управлене аппарата викало З. Кадиевас доттагIлен вахта доакъашхой баламех Iоохк дагалоацама йоазонаш тIадола моажа ленташ. Болхлой шоай станокаш йолча дIаболх, вахта дIайолалу...

Тереквец Никифоров Владимир тахан казбековцаца Тагиев Виталеца цхьана болх беш ва. Цар шинне кийчду «Горянка» яхача гарнитура лохерча секцей ногIараш. Болх Iалаьмате дика, сиха дIабода, деталаш бIарг тIаозаш хоза а цхьаккха айп доацаш а я. Цо тешал ду станокаш доагIача тайпара дIаоттаяь йолга.

Царна гаьна доаццаш къахьегаш ба Дудуркаев Юнаси Гацаев Таймурази. Цу шинне хьаю гарнитура йовкъаш, Азиев Станислави Магомедов Ризаудини антресолей лаккхера улгаш кийчдеш ба.

Смена кулгалхо ва шоллагIча мебельни цеха мастер Музаев Ваха. Цо дувц:

— Къахьегама вахта доакъашхой массехк операци чакхйоаккхаш ба. Цар болх ма хулла кIезигагIа ха зехьа йовргйолаш вIаштIехьбаьккхаб оаха.

Ийс сахьат даьнна ха. Гарнитура хьалхара 15 комплект кийчъяь баьннаб Матросенко Виктор, Гурец Петр, Кодзасов Виталий.

Цар нерттера професси — дахчан пхьараш, слесараш. Бакъда, тахан упаковка еча а йоккха говзал гойташ къахьег къоначa болхлоша.

— Цох тамаш елга дац, — йоах В. Кодзасова, — тхо кхоккхе а хозрасчетни бригадашка болх беш да. Цига тайп-тайпара говзалаш карaерзае еза.

Кхы а сахьат даьлча, кийчача продукце складе дIахьу мебела 32 комплект. ХIанзарчоа социалистически яхье хьалха ба С. Евкуров, К. Кодзасов («Казбек»), М. Асланбеков, Р. Ахтаев («Терек»).

Вахта чакхъяла цаIи ахи сахьат дисача хана кийча я езткъа гаргга «Горянка» яха гарнитур. Цхьабакъда, болх кхы а сихагIа дIабода. Планах е езарашка хьежача, ворхI комплект хьайича баьнаб болхлой.

Кастта йистейоал вахта. Кийчача продукце складе дIаяхьийтар бIаь комплект, плая 15 процент тIехкхоачашъяьй.

Тахан шоаш баьча балхах дувцаш «Казбек» объединене викала Евкуров Сулумбика аьлар:

— Болх сихача ритме дIабахар, хIаране хьинар ца кходеш къахьийгар. Укхаза сона дагавехар сай хьехамча Октябрьски революце, «Знак Почета», Къахьегама ЦIеча Байракха ордений кавалер Тамаев Маирбек. Цо Iомаяьй сона дахчан пхьара говзал. «Горянка» яха гарнитур аз духхьашха хьаеш яле а, грозненцал Ахтаев Русланал тIехьависацар со, цхьайолча хана хьалха а воалар. Фу дар сона из де новкъостал даьр? Эггара хьалха М. Тамаева урокаш, шоллагIа — Руслана хьехамаш.

Цхьана арабоал цеха чура шин предприяте къахьегамхой. Дукха да цар дIахьа дувца. Хьаьшаша баркал йоах фусамдаьшта иштта дика вIашагIкхетар кийчдарах, уж шоаш болча хьоашалгIа хьех. Къулбаседа ХIирийчен делегаце цIерагIа къамаьл дир «Казбек» объединене профкома председатела В. Хадарцева. Цо хьалхадаьккхар укх тайпарча вIашагIкхетараша тайп-тайпарча коллективай барт цаI белга, дикагIйола опыт дIайоаржаяра новкъостал делга, болхлой инициатива лакхъелга.

Каста шоаш юха вIашагIкхетаргхиларах дог тийша болаш дIа-хьа къаьстар доттагIий.

А. ТЕРАЕВ.

СУРТАШ ТIА: 1. «Казбеки» «Тереки» объединеней доттагIлен вахта доакъашхой. 2. Столяраш-сборщикаш Ахтаев Руслани Евкуров Сулумбики.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШ — НИЙСАЧА НОВКЪА

Республике эттара гаьнагIара боахам ба Шелковской района «Сарысуйский» яха совхоз. Цун лаьтташ дада гаьнарча буруни аренашка. Атта дац укхазара Iалама хьалаш. Республика кхыча моттигашка санна доацаш цIаьхха хувцалу шелал йIовхалца, сатийна латта хаоттам дарэ, мух хьакхарца.

Зоотехника специальность йолаш ва совхоза директор Шавов Тимур. Укх тIеххьарча шерашка цу боахама кулгалдеш ва из.

— Керттерча даькъе хьайбаш леладеш я тха совхоз,— йоах директора. — ХIаьта укх тIехьарча ханналца кIезига терко йора хьайбай боахам дегIабоалабара. — Из хьеж каьхата тIарча цифрашка. — ИттлагIча пятилетке хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 1285 кг мара шура яккхацар. ХIаьта дукха хIама хувцадаланзар ХI-ча пятилетке а.

Тамаш а яцар хьайбай боахам дегIа ца бар, доахана кIезига шура ялар. Къаьнача, тишденнача отарашка латта доахан леладе атта дацар. Цига бIеха, тIаьда яр. Кхоачам хиллал доакъар дацар. ТIаккха цу хьалашка леладеча доахана кIезига шура ялар, кхаба чуоттадаьча хьайбашта кIезига дулх тIакхетар бехк бацар. Цу тIа а эрий аренашка гIолла форда тIара хьахьекха мух паргIатта чакхлелхар хьайбаш латтача отарех. Дояркашеи скотникашеи кулг-кара бора беррига болх. Кхыметтел хьайбашта меладеш дола хий а ведаращца хьакхухьар. ХIаьта дикача тайпах дола хьайбаш леладелга-м тIехьагIа, цхьан хана хургдола хIама санна тесса дитадар, дегIа эсала, дулхан шурийнен кIезига пайда боалаш дар леладаь хьайбаш. Цунга хьежжа мара алапи эцацар хьайбаш леладераша. Лоацца аьлча ийрча сурт дар цу хана хиннар.

Керда эттача директора кхетадора хьалхашка латта денхараш: дукхагIа шура яккха езилга, чулоаттадеча хьайбашта дукхагIа дулх тIадетталалийта, доакъар Iалашдара болх тоабе, къахьегам дика вIаштIехьбаккха безилга. Кхыча тайпара аьлча, берригача балха тIа эргалонаш е езаш яр. ХIаьта дерригa балхаш дIадахьа дезар цхьатарра, цаIаш тIехьа ца тетташ, вожаш хьалха ца доахаш. Из дика кхетадора совхоза кулгалхоша, партийни организаце, специалисташа. Цу гIулакха цхьа барт болаш, тIатеIIа оарцагIбаьлар уж. Къаьстта, КПСС ЦК апрельски (1985 ш) Пленум хинначул тIехьагIа.

Хьайбаш леладеча фермашкара болх тоабеш эргабаккхара къахьегама дисциплина чIоагIйир. Шоай болх бовзаш, безаш болча хьайбаш леладерий коллектив вIашагIъеллар. Къахьега ловш а ховш а ба укхаза дояркаш Янбулганова Тамара, Алимгиреева Роза, Мадинен Айшати Эрмамбетовгlар, скотникаш Шалабаев Къурбан. Ханмурзаев Iалаудин, кхыбараш. Чуоттадаьча хьайбашта дукхагIа дулх тIакхетийтара чIоагIа къахьег Хамзатханов Хасмахьмада.

Цар массане а дика кхетаду шоай хьал-таро тоаяро, дукхагIа алапи эцара хьалхарча аргIе де дезар дукха продукци яккхар долга. Цу духьа чуийнна хьайбашта доалде болабелар уж, къаьстта терко йир уж кхабара. Каст-каста кIезиг-кIезига дехкар доакъар, ХIана аьлча из дикагIа дIадуар. Цунга хьежжа тIакхетар хьайбай дозал, доахангара йоаккхаш йола шура, Iан хана мелдаь хий меладора хьайбашта. Цу дерригача гIулакхаша таро хилийтар породах доацача доахангара а дукхагIа шура яккха. Iаьсацшта дийнахьен буси дукхагIа дулх тIакхетийта.

Фермай болх тоабарца цхьана совхоза кулгалхоша уйла йир шурийна а дулха а дикагIа дола хьайбаш Iалашдара, эсала дараш дIа а доахаш.

— Цу гIулакха ши никъ бар, — йоах совхоза директора Т. Шавова. — Царех цаI бар кхычахьара дикача породах дола хьайбаш Iалашделга. Иштта да а ду дукхача боахамашка. Цхьабакъда, цу гIулакха ахчан низ беза. Тха боахама экономико таро хилийтацар из никъ дIабахьа, хIана аьлча дукха декхараш хьатIахьаьрчадар. Оаха кхыбола никъ лехар. Симментальски породах дола шинараш кхувлар оаха «Правда» яхачен Л. Толстой цIерагIчен совхозашкара.

Цу боахамаша пачхьалкхенга дулх дохкара план кхоачашъергйолаш оаха дIачутелар тхоай эсалча породах кIезига продукци луш дола хьайбаш. Иштта, дукхьал шин шера оаха бокъонца хийцар детташ дола доахан.

Хьайбаш леладераша балха юкъе йоалайир хозрасчет, коллективни подряд. Цу гIулакхо таро хилийтар хIара хьайбаш леладечун бехктокхам лакхбе.

Совхозе вIашагIъеллар цхьан подрядах болх бергбола доакъар Iалашдеш йола бригада. Юртбоахама культураш дукхагIа а дикагIа а хьувкъаяра чIоагIа къахьегар механизатораша Чанкаев Мурада, Новиков Юре, Агаспаров Явгайтара, Бектемиров Бахьудина, кхыбараша. Цар лелайора хьажкIаш, кхыйола культураш, кийчйора йол. силос. ча. Iалашдора люцерна яхача баьца ги. Пачхахьалкхено телар комбикорм. Лоацца аьлча, тоаелар доакъара база, цунга хьежжа тIакхийтар хьайбай продукцех хьабоалаш бола пайда. Шурий хьоанал лакхъяро а дикка пайда белар. Планови заданеш кхоачашъе йолаелар совхоз.

Совхоза экономика лакхъяра дикка дакъа лаьцар Попалаев Ализа кулгалдеча гIишлош ераша. Цар тоайир хьайбаш леладу помещенеш, хьалъе болабелар доахан леладу корпус, дерригa балхаш механизаци яь а хургдолаш.

Керда толам баьккхар хьайбаш леладераша 1986 шера. Пачхахьалкхенга шурен дулхи дохкара план тIехкхоачашйир цар. Фермашка чIоагIъенна дIаэттар къахьегама дисциплина. ХIаьта тIакхийтар наьха алапи. Кердача хьалаша таро хилийтар саргIалга вIаштIехьбаккха. Шелковской районе дикагIъярех цаI хинна дIаэттар совхоза МТФ.

ХII-ча пятилетка шоллагIа шу тешшаме дIадоладир совхоза хьайбаш леладераша. ХIанз совхозе долаш да дикача симментальски породах дола хьайбаш, чIоагIъенна доакъара база.

— ХIара дийнахьа планал совгIа бIаь килограммал кIезигагIа йоацаш шура дIачутел оаха молзаводе, — йоах къоначa, цхьабакъда, балха опыт йолча зоотехника Ибрагимов ИбрахIима. — ХIаьта, лакха я цун хьоанал — 4 процент. Юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара дийнахьен буси 8 килограмм шура йоаккх хIанз. Из шозза дукхагIа хул соахка цу хана яьккхачул. ДIахо а тIакхеташ латт йоаккхаш йола шура, хIана аьлча хIанз дахка доладеннад дукха а доахан.

Iаьсаша дика дегI дахь. Уж унахцIена да. Уж дика леладелга лоархIам болаш гIулакх да, хIана аьлча шинарех детта доахан хургда, хIаьта сиргIалгаш дулха лаьрхIа чуоттаергья.

Хьалха гIанахьа санна хетаргдолаш хинна декхар — хIара Iаттагара 3 эзар килограммал кIезигагIа йоацаш шура яккха лаьрхIад доярнаша укх шера. ХIаьта дулх а планал дукхагIа дохка лаьрхIад. Совхоза коллектива беррига болх тIебезабаь ба пятилетна хьалхарча шин шера план ханал хьалха — Октябра 70 шу дузача хана кхоачашъяра. Цу гIулакхо таро хулийтаргья мехка Кхачан программа толамца кхоачашъяра доагIаш дола дакъа лаца.

Ала дезаш да совхозе хIанз а дукха кхоачамбоацараш долга. Йолаш йолча таронех бизза пайда эца беза, кулг-кара деча балхашта механизаци ярца аттача баккха беза дояркайи скотникийи къахьегам.

Кхо бIаьннел совгIа бежан чудаха мегаргйола помещени йоацаш да хIанз. Цу гIулакха бехке я Гребенской ПМК. Селла чIоагIа совхоза эшаш йола детта доахан чухургдола помещени хьалъяра мекъа лел из.

Динза диса балхаш чакхдахар — из ба парте яххача тайпара эргалонаш яреи сухалбарен никъ.

М. ХАМЗАЕВ,

Доазол дехьара

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЯДЕРНИ ЙОАЦАЧА ЕВРОПАГАХЬА БОКЪОНЦА ГIА БАККХАР

Ядерни йоацача Европагахьа бокъонца гIа баьккхаб. Иштта лоархI дукха дукхагIбараша Советски Союза лоархIаме инициатива — Европерча гаьна кхетар юкъерча боараме долча ракетий проблема рейкьявикски «пакета» юкъера хьакъоастаяр. Гаьна кхетар юкъерча боараме дола советски американски ракеташ Европера дIаяхара хьакъехьа тIехьа ца а тетташ къаьстта соглашени е аьнна вай енна предложени малхбузенъевропейцаша багара Iо ца юллаш ювцаш я. Из иштта хила доагIаш а да. Европа — вай юкъара цIа да, бакъда цу саххьате цунах чила е могаргдолча ракеташа го баь латташ да. Из ракетий го дIабаккхар — дика уйлаш йолаш мел болча наха чIоагIа дагадоаллаш хIама да. «ХIанз вай, европейцаша, — белгалдаькхад Великобритане социал-демократически парте лидера Д. Оуэна, — ВIашагIкхийттача Штаташка ала доагIа гIулакх дIадоладе деза, соглашени е еза ха хьатIаэттай шоана, хьалхагIа мел ю дикагIа а да».

28 февралера М. С. Горбачева ваявлени хьаллоацаш, наггахьа мара ца хулача тайпара шоайла барта болаш къамаьлаш даьд Малхбузен Европа правительствай а ВIашагIкхийттача Штатий а викалаша, кхыча тайпара хила йиш а яцар цар, ховш ма дий цкъа санна дукхаза цар яьхалга, нагахьа санна Рейкьявикски «пакета» юкъера гаьна кхетар юкъерча боараме долча ракетий хьакъехьара дош СССР-о хьакъоастадой Европера уж дIаяхарах долча деша хьакъехьа барт бе хала хургдац.

Цхьабакъда хIанз из гIулакхаца дIачIоагIдара дика таро хьахиннача хана, Малхбузен кепайоазон тIа каст-каста аралелх скептически хабараш. Иштта, масала, США йоккхача бизнеса органо «Уолл-стрит Джорнэл» яхача газето белгалдоах: «ядерни герзашта тIахьожам лоаттабара даькъе малхбузенъевропейцашка кастта кхоачаргда, дукха хана денз цар сатийсар. аьнна хеталу». ТIаккха цунна тIеххьа цу гIулакха шек а дувл газет: «бокъонца иштта безам болаш бий-теш уж?» Цу цхьан ханна газето тешал ду «нулевой вариант» оалачун хьакъехьа Малхбузен Европана хетар хIанз дукхагIа юхаувзалуш да, хьалха да аьнна хеталуш хинначул, ала гIерташ».

Пентагоно бокъонца хьалха а доахаш американски, кхыметтел малхбузенъевропейски а газеташа кхерам тIатувс европейцашта «геттара гаьна кхеташ йолча оперативни тактически ракеташта «советски оагIонга йоаккха совле я», «моллагIдар санна долча герзашта совле я», гаьна кхетар юкъерча боараме дола ракеташ дIайоахе «НАТО-на кхерам тIаоттаргба», ала гIерташ. Цу тайпарча метаморфозий бахьанащ лаха гIерташ герзашцарча низий Лондонски королевски института эксперта Д. Болтона аьннад: «нулевой вариант» Малхбузено дIакхайкаьяр, эггара хьалха, Советаша из цIанкха а хьаллоацаргьяц мотташ тхоаш хиннадаь, хIаьта уж цунна а раьза хилар».

Цхьабараш Малхбузехьа хIанз тIехьашкахьа юхаласта безам болаш хилар гуш да. Цхьабакъда кхы а чIоагIагIа гуш да, из де вIалла а атта доацилга: Малхбузен Европе санна ВIашагIкхийттача Штаташка а сов чIоагIа лоархIаш я советски инициатива.

БЕРКАТЕ ВИЗИТАШ

КПСС ЦК Политбюро член СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Э. А. Шеварднадзе официальни визитагIа ваха хиннав Австрале, Индонезе, Лаосе, Кампуче, Вьетнаме. Социально-политически башхалонаш а йолаш тайп-тайпарча союзашта чудоагIаш а дола уж мехкаш цхьан йоккхача Азиатско-тихоокеански регионе дада. Укхазара хьал белгала да дIахо чIоагIлуш боагIача кхохкамца, тIема-политически конфронтаце кхы а цхьаькха цхьа арена Лаьттан шара цу районе хьахилара бола бокъонца кхерам цига болаш хиларца. Цу гIулакха хила а доагIаш сагота хиланза далац регионa мехкашкара халкъаш, далац цу тайпара кхераме дегIайоагIа событеш дIаяха гIертанза.

Кхыча мехкашцарча гIулакхий советски министра официальни визиташа хьал тоадара юкъе дихьад конструктивни дакъа. Из ваха хиннача дерригача мехкашка боккха мах баьб вай мехко хIанзарча хана эггара чIоагIагIа тIехьатетта йиш йоацаш къоастаде дезача дешашта тIадерзадаь леладеча дерригача гIулакхий. Машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен Iалашъяра гIулакхий Австрале кхыча мехкашцарча гIулакхий министр У. Хейден чIоагIа нийса лаьрхIай гаьна кхетар юкъерча боараме долча ракетий хьакъехьара керда советски инициатива, хIаьта хьа а хайтад ма могга сихагIа из кхоачашхиларга ше сатусаш хилар.

Переговорашта юкъе дакъа лоацаш хиннараша цхьана яьча советско-индонезийски сообщене тIа белгалдаьккхад еррига азиатски пачхьалкхенаша дакъа а лоацаш цу районе машари кхерамзлен Iалашъяра наькъаш тIатеIIз лаханза даргдоацилга, шин оагIорахьарча а регионaльни а боарамашка доттагIали цхьана гIулакхаш леладелгeн дегIадоаладара гIо дергдола атмосфера хьае езилга. Цар тIахьийхаб Индийски океанах машара зона яра хьакъехьара дош дувцаргдола, цун болх 1988 шерал тIехьа ца боаккхаш дIаболабергбола дунен халкъашта юкъера конференци сихха гулъяра. Планета тайп-тайпарча регионашка ядерни йоаца зонаш хьаяра идея хьаллаьцай цар, царех дунен халкъашта юкъерча машарен кхерамзлени хьашташ кхоачашдара лоархIаме хIама а лоархIаш, хIаьта иштта дIакхайкадаьд ядерни герзах мукъа йола зона Тайжача океана къулбехьен оагIонгахьа оттаяра йола идея хьаллоацаш хилар а.

Лаосе, Кампуче, Вьетнаме Э. А. Шеварднадзе яьча визитий итогех цхьана яьча коммюнике тIа могаьй М. С. Горбачева Владивостоке къамаьл деш Азеи Тайжача океана бассейнен машари стабильности чIоагIъяра, регионерча дерригача мехкашта юкъе цхьатарррарча бокъоний а вIаши аьттув болча а ларда тIа шерра цхьана гIулакхаш леладара тIаерзаяь йола конструктивни инициативаш. Советски Союзо ший оагIонгахьара дIакхайкадаьд укхаза ядача пачхьалкхений шин группана юкъе переговораш яра наькъагIа районе йолаш йола проблемаш дIаяхара йола Индокитая кхаь мехка конструктивни инициативаш ше хьаллоацаш хилар. Цу гIулакха йола дика кIийле хинна дIаэттай Лаоса, Кампуче, Вьетнама кулгалхой Вьентьяне лакхерча боараме вIашагIкхийттача хана дIакхайкаяь предложенеш.

Кхыча мехкашцарча гIулакхий советски министра визитий беркате итогаш дIаюха дувцар дикагIа хетадаран Азиатско-Тихоокеански регионерча мехкашцара доттагIлен гIуланхаш дIахо тоадаран дика а хургья, накъа а яргья.

АГРЕССИВНИ ТРИАДА

ДIадахача кIирагIа ВIашагIкхийттача Штаташка хIанзарча ханаца бувзам болаш дола юбилейни ши ди дездаьд. 12 марта 40 шу дизад «Трумэна доктрина» — дукхкхача хана денз США арахьарча политика кIийле хинна дIаэттача «шийлача тIемагахьа» американски империализма эггара хьалха баьккхарех практически гIа баьккха.

Греценен Турценен тIалатташ «коммунистически кхерам» ба яхаш бахьанаш а доахаш, Трумэна конгресс тIахьийхай «США къаман кхерамзлен» хьашташ кхоачашдара Iалаьмате сиха тIема кхоачама ассигновани е— 400 миллион доллар. Из гIулакх ларде а лувцаш, Греци Турци чурча гIулакхашта шерра юкъегIийртай Вашингтон, цар территорех СССР-аи кхыча социалистически мехкаштеи духьаларча плацдармах санна пайда а эцаш, хIаьта иштта американски империализм Гаргарча Малхбоалени Малхбоален Средиземноморьен чугIертара пайда эца лерхIаш а.

ТIаккха кхы а 10 шу даьнначул тIехьагIа из агрессивни никъ дIахо дегIабоалабаьб, ма дарра аьлча шийна товчча тайпара Гаргарчен Юкъерчен Малхбоале США герзашцарча низех пайда эца президента бокъо луш йолча; США викалий палатаи сенатен цхьана яь резолюци чIоагIъенначул тIехьагIа 1957 шера 9 марта официально дIакхайкаяь йолча «Эйзенхауэра доктрине».

Уж доктринаш кхоачашъяро гIулакх мичахьа кхоачадаьд дика ховш да. Греце дохадир прогрессивни патриотически низаш, мехка тIаэттар «Iаьржача полковникий» террор. Турце хьайир Советски Союза тIахьожаяь латта американски базаш. «Эйзенхауэра доктрина» байранха кIал наступлени йолайир Iарбий халкъий къаманкортмукъален болама духьала. Дунен халкъашта юкъера бокъо телха а еш къестаде гIертар ВIашагIкхийтта Штаташ Гаргарчен Юкъерчен Малхбоалера тIемахи машарахи дола дош.

Трумэнен Эйзенхауэрен доктринай низ кхачанзар хьалхашкахьа дIадода истори юхасоцаде. Из иштта долга хьахьекхар 70-ча шерашка толаме дегIайоагIаш хиннача кхохкам кIаьдбара политика. Цхьабакъда хIанз уж агрессивни доктринаш юха а хьалъайяьй. Уж дIахо хьош я 1986 шера 14 марта конгрессага яхьийтача лаьрххIача послане тIа дIаязъяьча «Рейгана доктрино». Цу документа тIа Рейган юха а гIийртав тайп-тайпарча регионашкарча конфликтехи уж бахьан долаш хьахулача кхохкама кхуврчехи бола бехк Советски Союза хьатIабилла. «Рейгана доктрина» ларде а лувцаш, США администраце тIехь-тIехьагIа шерагIа хьаллувц Афганистана, Никарагуа, Кампуче, Ангола правительствашта духьала, хIаьта иштта Мозамбикаиеи кхыча шоай лоIамеча мехкаштеи духьала къовсам лоаттабеш дола контрреволюционни низаш.

Цхьабакъда цул хьалхагIа хиннараш санна йохаргйолаш я «Рейгана доктрина» а. Цхьаккха агрессивни доктринашта, кхыметтел триада тайпара уж лелайой а, царна могаргдац хьалхашкахьа дIадодаш дола истори юхасоцаде.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКИ. Маьхк ю йиъ йоккха заводи пхийтта пекарнии я хIанз Праге. Цар дийнахьа 150 тонн совгIа 13 тайпа маьхк арахец. Цу бокхкача боарамга уж кхаьчаб производствана кердача тайпара механизации автоматизации яра чотагIа. Цу тайпарча йоккхача, маьхки маьхкабулочни изделеши «арахецачарца» болх беш я еррига столице дика йовзаш йола геттара зIамига пекарнеш. Укхаза кулг-кара хьаю пирожокаш, рогаликаш, хьайза булочкаш, кIолд, джем, бIараш, иштта дукхха кхыяр чуелла йола калачаш. Квалифицированни кадраш хиларах цар шеррача а массаза кердайоахача а ассортиментах лакха дикал йола продукци арахец. Цар чу хьайийллай шоай фирменни тикаш. Белгала ди, событи, юбилейни дата долча хана укхаза моллагIа заказ де йиш я. Иштта индивидуальни форме эцархошта гIулакх дара укхаза къаьстта теркам тIабохийт.

СУРТА ТIА: Мостецки улица тIарча пекарне фирменни тика.

ЧТК—ТАСС сурт.

Къахьегама ресурсаш: мишта пайда эц царех

ДЕ ЛЕРХІАРАШ—ДУКХА, ХЬАДАЬРАШ—КІЕЗИГА

Кердача Реданте чувоалалача аьттехьа хьалъеш латт йоккха гІишло. Юххьанца, чхьагІар доаккха завод хургья аьнна дІайолаьяр из. Маларцеи алкоголизмацеи къовсам лоаттабара хьакъехьара соцам арабаьлча, цох пищекомбинат е лаьрхІар. Укхаза хьаергья тайп-тайпара компоташ, сокаш, консерваш. ЧІоагІа хьеж из объект йистеяларга юртара нах. Лакхе цІераш яьха продукташ тикашка тоъаш ца хилар бахьан долаш дац из. Керттердар — бІаь сага болх бе таро хургья. ХІаьта пайда ца эцаш дукха къахьегама ресурсаш йолча Кердача Реданта из доккха новкъостал да.

Мишта латт тахан объектера гІулакхаш? Цу хаттара жоп луш Новоредантски юрта Совета исполкома председатела І. Льянова аьлар:

— Планах 300 эзар сом совгІа маьха дола балхаш де дезаш бар гІишлонхой. Цхьабакъда, из де аьттув баьннабац. План кхоачаш ца яра керттера бахьан — гІишлон материалаш тоъаш ца хилар.

Керда Редант «Алханчуртский» совхоза кхоалагІа отделени я. Тахан укхаза къахьегама ресурсаш эшачул дукхагІа хиларал йоккхагІа проблема кхы яц. ХІара шера ирагІа хулаш а йоагІа из. Йоккха я ала йиш йоацача юрта е сезонни балхаш деш, е вІалла къа ца хьегаш вагІаш виъ бІаь совгІа саг ва. Кастта моттигерча юкъерча школа выпускникаш, эскаре гІулакх даь баьнна кагий нах ІотІаккхетаргба царна. Иштта хул хІара шера.

Болх бе йиш ярех пхелагІа дакъа бараштa а тоъац совхозера моттигаш. ТІаккха фу ду юхебисачар? Ала йиш яц уж берригаш а хІама ца деш багІа, аьнна. Юртара цхьабола нах Малгобекски района предприятешка къахьегаш ба. КІезига бац уж гІишлонхошта, хьехархошта, бытовикашта юкъе. Дукха нах договорех балхаш де дІаухе а. БІаьш нах ба юрта цхьаккха общественно-пайдане бола болх ца беш. Царна юкъе нонагІо бараш дукха бераш дола кхалнахи школа йистеяьккха мехкарийи ба.

ХІана эттад цу тайпара хьал? Ца хилийта йиш йолаш дарий из? Къамаьл дац, шийханнахьа юрта Совета исполкома, совхоза, района кулгалхоша уйла яьяларе, дош иштта ира латтаргдацар. Тхога хьахьекхар укхаза хьаелла кийчъеча швейни цеха йоккха помещени. БІаь сага болх хургба цу чу. Хьагучох, цІенхаштта дІадода гІулакх, дукха ха йисаяц цех хьаелла. Цхьабакъда, хьалхагІа хІана даьдац из аьнна хьаттача, ала хІама доацаш висар исполкома председатель І. Льянов, «Алханчуртский» совхоза парткома секретарь М. Точиев.

Наха шоай юрта болх бе йиш хулийтаргйола таронаш кІезига яц. Масала, Кердача Реданта хьалъе йолаяь хьайбай комплекс. Из йистеяьлча, кхы а везткъа саг совхозе балха хьаэца таро хургья. Долче, сихде деза-кх из хьалъяра балхаш.

Къахьегама ресурсех дилаянза йисача резервех цаІ кагІа пайда эцара юкъейоалаянза йиса ча резервех цаІ я механизаторий болх шин сменагІа вІаштІехьбаккхар.

Тахан а тІехь хьаде йиш йолаш дар из, цхьабакъда, хІанзалца цу дакъе хувца денна хІама дац.

— Хьабе болх хилча, къа ца хьегаш багІаргбоацаш дукха кхалнах бар юрта, — яхаш дувц І. Льянова.

— ЦІагІа пластмассови саьргех тускаргаш хьадар дІадоладе лаьрхІад оаха. Из бІарччача дезалашта а пайдане гІулакх да. Ховш ма дий из продукци наха тІабетталуш дІаэцилга.

Юрта Совета исполкома, «Алханчуртский» совхоза кулгалхоша бахача наха хьабе болх хилийтара чакхъяха лаьрхІа мероприятеш дукха я. ЦаІ да-кх новкъа, хьадаьр кІезига да.

Йоккхий я Керда Редант чуйоагІача совхоза планаш. Укхазарча къахьегамхоша дош деннад пятилетка декхараш диъ шера кхоачашде. ХІаьта пачхьалкхенга ялат дохкара план кхы а сихагІа — кхаь шера кхоачашъе лерхІ. Из дерригa а наьха хьинарах тийша да. Цар йоакхо ярга хьежжа дІагІоргда гІулакх.

М. МУРАТОВ.

УЗБЕКСКИ ССР. Хайбулаев Наримана ший моллагІа мукъа минот футбольни майда тІа дІахьора. Цкъа цун нанас, ташкентски № 3 йолча берий беша медсестрас шоаш физрук воацаш бисаб, аьлар. Наримана уйла йир. «Со лоархІавергвацар-хьогІ цу балхах». Иштта нийсвелар из берий беша. Кастта цо из болх карaберзабир. Иштта берашца къахьегилга деза делар. ТІаккха тийша а тийша группа елар цунна. Цунца Наримана де деза гІулакхаш дукхагІа хилар.

МоллагІа бер ший оамал йолаш хул, хІаьта Нариман ма хулла царна тІабода никъ лаха гІерт. Цунна дукха деша, лаьрххІа литература Іомаде дезаш хул. БоагГІача тайпара болх бе шийна знанеш ца тоъалга кхета а деш педагогически института заочни отделене деша ваха лерхІ цо.

Берашта дукха веза шоай воспитатель. ХІаьта цкъарчоа цо леладер цхьаккха ца хеташ хинна берий дай-ноаной хІанз бизза тешам болаш хьеж цунга.

СУРТА ТІА: Хайбулаев Нариман ше хьалкхедеча берашца.

Ф. КУРБАНБАЕВА сурт.

ТАСС фотохроника.

«БІаьсти».

Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

Шун хаттараштa жоп лу

ИНДИВИДУАЛЬНИ КЪАХЬЕГАМАХ ДОЛА ЗАКОН

Дукха ха йоаццаш СССР Лакхехьарча Совета сессе тІаийцад «Индивидуальни къахьегамах дола Закон». Цу законах лаьца дувцар дехаш дукха письмош ух редакцe. Лохе оаха кепатох тха корреспондента адвокатаца Б. БОКОВЦА хинна къамаьл.

Ший кулгашца къа а хьегаш саго хІара сом даккхара чІоагІа лоархІам болаш да из Закон. Цо таро хулийт къа ца хьегаш пайда белга вахара юкъера дІадаккха. ХІаьта хІанз хІара сага, специалиста бокъо хургья, законо яххача тайпара, ший говзалга хьежжа индивидуальни болх бе.

Дукха кхоачамбоацараш долаш яр хьалха хинна къахьегама нормаш. Цудухьа тайп-тайпара кхетае йиш йолаш а яр уж. Цхьацца бахьанаш увттадеш, уж нормаш шоашта бакъахьа хеттача тайпара кІалтІа а йоахаш лелар цхьабола кулгацІена боаца нах. Къа ца хьегаш пайда бара дола наьхкъаш лехар цар, телхадора моральни юридически гІулакхаш. ХІаьта индивидуальни къахьегамах дола керда Закон вахара юкъедоаладергда 1987-ча шера 1-ча мае денз.

Индивидуальни къахьегам лелабара долча наькъех белгалбаккха безаш шиъ ба. Хьалхарбар — индивидуально къахьегача саго шийх хьатоха мегаргба 16 шу кхаьча ший цІен дезалхой. ХІаьта общественни балха юкъе дакъа лоацаш хила а веза. ШоллагІбар — из доагІаш дац пенсионерашта, инвалидашта, цІен-ноаноштa, студенташта, дешархошта.

Индивидуальни къахьегара регистрационни паспорт е патент хила деза. ХІаьта цкъа беча балха бокъо яккха езац Іилма, техника, литература, искусства сферашка творчески къахьегарий.

Закона керттера маІан да советски наьха профессиональни говзал, знанеши вахара опыти балха юкъе кхувлилга, цо таро хулийт нах эшачунца Іалашбе. ХІаьта къа ца хьегаш пайда бара дукхьала къовсам лоаттабу. Иштта гІулакх оттадича хьан дог доагІаргда къайлагІа болх беча мастерашца бувзамаш леладе

Шоаш цхьаь къахьегача наха новкъостал дергда моттигерча Советий исполкомаша, предприятеша, учреждениеша, организацеша.

Цунца цхьана, ала дезаш да цхьа хІама. Мотта йиш яц ший безам болчча тайпара къахьега йиш я, аьнна. Закона тІа белгалдоах къахьега бокъо йолаш йоацаши дола хІамаш, цу тІа ювц цу наьха бокъонаши декхараши, къоастадаьд тІахьожамеи бехктокхамеи гІулакхаш.

Шоаш цхьаь къахьегараштa бокъо лу уж бахаш болча моттигерча Советий исполкомаша. Шоай болх цар дІаболабале хьалхагІа регистрационни удостоверени е патент хьаэца деза. Цунах пачхьалкхен пошлина йоаккх. Шера бола мах оттабу патентах.

Закона 6-чен 7-чен статьяшка хьежжа бокъон ха оттаю моттигерча Советаша, хІаьта из хила йиш яц 5 шерал дукхагІа. Болх бе бокъо яла ца туге, из дош дІачудала мегаргда лакхе латтача исполкомага, автономни республика Министрий Советага.

Советаша хьакъоастаду бокъо ца эшаш дола балхаш. Из соцам наха дІабовзийт.

Шоаш цхьаь къахьега нах декхарийла ба ийдархоштеи заказчикаштеи хетар кхоачашде, хьадеш дола товараш дика хилийта, наьха хьаштaш дика Іалашде. Беча балхах хьабоала пайда чийса лархІа беза, цунах йола декларации финансови органашка дІатела еза.

Патенташ йолаш бола нах подоходни налогах мукъабоалийт. ХІаьта патентах телаш бола мах оттабу цар бер санна балхаш деча кооперативни организацеша юкъера лаьрхІача шера беча пайдага хьежжа.

Ше цхьаь болх беш вола саг ший гІулакх ховш мастер хила веза, закон нийса леладе гІерташ, пачхьалкхе а ший клиенташ а Іехабе ца гІерташ хила веза из. Иштa ца хуле законодательствага хьежжа бехке озаргва из, хІаьта болх бара бокъо дІайоаккхаргья.

Бе бокъо йоаца болх бойя, удостоверени, патент доацаш вале цо баьча балхах хьадаьккхар пачхьалкхенга дІачулу 23-ча статьяга хьежжа.

КЪОНА АТЛЕТ

Спорт дукхаезаш вар Ведзижев Ахьмад зІамига волча хана денз. Лоалахарча кІаьнкашца ший лоІаме кІалтохара секце дІаязвелар из. Цох тамаш елга а дац: низ болаш, кадай, тІах аьнна хила ловра цунна. ХІаьта кастта эскаре гІулакх де ваха везача сага уж белгалонаш мел чІоагІа эшаш я дувца а дезац.

ТІехьа ца воалаш тренировкашка ухар Ахьмад. ДукхагІа теркам тІаахийта ваьлар цунна цІи хеза тренер Идигов Сулумбик. Гуш дар, кІаьнк цІенхаштта кІалтохарах лата Іомавала гІерташ волга. Кастта хьалхарча спортивни разряда норматив кхоачашйир цо. Цхьабакъда, цул тІехьагІа цхьан юкъа спорт йитар. Москве, профессионально-технически училище деша оттарца дувзаденна дар из.

Дийша ваьлча Грозне юхавера Ахьмад, художественни промыслай объединене балха эттар. Юха а мукъача хана секце аха волавелар из. ХІанз цун тренер ва 1982 шера дунен чемпион хинна, дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер Бадалов Руслан.

Хьалхарча тренировкашка гучадаьлар Ведзижев хьинар долаш вале а, спортивни форме воацилга. Эсала яр техника. Дог ца эккхаш болх бир цунца тренера. Из зехьа довнзар, тІехь-тІехьа лакхлуш йоагІар къоначa атлета говзал. Къаьстта из белгалдаьлар, Грознера спартаковцаш Къулбаседа ХІирийчен столице Орджоникидзе кагирхой яхьашка дакъа лаца бахача хана.

БІарчча хьанийцача дика дІайинхьар турнир Ахьмада. Массехк вІашагІкхетар хьанал хьалха толам боаккхаш чакхдаьккхар цо. Ахфинале вІашагІкхийтар фусамдаьй команда викалца спорта мастералла кандидатаца Лазарев Владимирца. Укхаза счет 7:4 йолаш нийшар вай мехкахо. Цхьабакъда, кхоалагІа моттиг бахьан долаш Черкесскерча спортсменаца Чагаров Рустамаца латаш толам баьккхар. Из дарца спорта мастералла кандидата норматив а кхоачашйир.

Кастта «Спартак» ДСО Центральни совета яхьашка дакъа лаьцар Ведзижева. Цига толам баьккхар цо.

А. ПУГОЕВ.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ

ТЕЛЕПРОГРАММА

17 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Тохкам дІаболабе». «Версия». Телевизионни художественни фильм. 1-гІа сери.
9.10 — «Нукус». Телевизионни документальни фильм.
9.25 — «Кердадараш».
17.00 — «Кердадараш».
17.10 — «Бераштa оахкарех». Ленинградера передача.
17.40 — «Быть или не быть... Быть». Документальни фильма премьера.
18.35, 22.50 — «Тахан дунен тІа».
18.45 — Юртбоахама знаней университет.
19.30 — «Кердадараш».
19.35 — «Когда верстался номер»... «Литературни газета» долча хьоашалгІа».
21.00 — «Ха».
21.40 — Фильм-концерт.
23.05 — «Кулгаш хьалаца вай, доттагІий». Йистедаьлча (23.45) шахматни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «ТІаккхьара фаэтон». Іилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Музыка. 6-гІа класс. Ф. Лист.
9.05 — Французски мотт. Іомабу 2-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар.
10.35, 11.40 — Информатикан вычислительни техникан лардаш. 9-гІа класс.
11.05 — Эрсий къамаьл».
12.10 — «Странный брак». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гІа сереш.
14.30 — «Кердадараш».
16.00 — «Анайист». Киноальманах.
18.35 — «Республика кхашка» (гІалгІай меттала).
18.50 — «Ваха бокъо». Документальни фильм.
19.00 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
19.20 — Говзанчаш.
19.30 — Мультфильм.
19.40 — Исторически фильма экран. «ДемидовгІар». 2-гІа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Странный брак». Телевизионни художественни фильма премьера. 2-гІа сери.
22.50 — «Музыкальни экспромт».
23.45 — «Кердадараш».

18 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.00 — Шахматни выпуск.
8.10 — «Тохкам дІаболабе». «Версия». Телевизионни художественни фильм. 2-гІа сери.
9.15 — Парижски Коммуна Денга. «Боалех эза тоха ха». Кинопрограмма.
9.40 — «Кердадараш».
17.00 — «Кердадараш».
17.10 — Фильм-концерта премьера. Ф. Лист «Фантази—соната».
17.35 — «Іиямен вахари».
18.50, 23.10 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Футбол. Европейски кубкаш. Финала 1/4.
20.45 — Илли оал, халхаювл къонал.
21.00 — «Ха».
21.40 — Футбол. Европейски кубкаш. Финала 1/4.
23.25 — «Дунен кагирхойи».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «Дега саз». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.35, 9.35 — Обществоведени. 10-гІа класс.
9.05 — Немций мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Астрономи.
10.35 — Іилма-довзийтара фильм.
11.05 — К. Паустовский вешаш.
12.00 — «Странный брак». Телевизионни художественни фильма премьера. 2, 3-гІа сереш.
14.05 — «Кердадараш».
17.15 — Телефильм.
17.55 — Хьувкъам-87.
18.10 — Фильм.
18.35 — Шун книжни полка тІа. М. Вышегуров. «Бочал». (гІалгІай меттала).
18.50 — «Кулг хьада, кхувшвоагІар!».
19.10 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
19.30 — «Нийсархо» (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Музыкальни киоск».
20.45 — «Оби шифо». Телевизионни документальни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Странный брак». Телевизионни художественни фильма премьера. 3-гІа сери.
22.40 — «Кердадараш».

19 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Пхьагалг». Художественни фильм.
9.25 — «Кердадараш».
17.00, 19.25 — «Кердадараш».
17.10 — «Рождение комбайна». Телевизионни документальни фильма премьера.
17.40 — «...Яхайтта шу даьннен бокххагІеи».
18.25 — «Наькъашка хатараш ца хилийтар». Малараш меларах доалача зенах документальни фильм.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
18.55 — «Вай беш».
19.30 — Концертни студе Останкино РСФСР заслуженни хьехархочунца С. Н. Лысенковайца вІашагІкхетар.
21.00 — «Ха».
21.40 — СССР халкъа артиста Ю. Григоровича творчески деятельноста 40 шу дизара хетаьль сайре. Перерыв йолча хана (22.40) — «Тахан дунен тІа». Йистедаьлча — шахматни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «Даьчох хоам ба...», «Абакана машинашъераш болча». Телевизионни документальни фильмай премьера.
8.35, 9.35 — Юкъара биологи. 10-гІа класс.
9.05 — Испански мотт. Іомабу 2-гІа шу. 5-гІа передача.
10.05 — СПТУ дешархошта.
10.35, 11.40 — Дезала вахара этикеи психологии. 9гІа класс.
11.05 — «Шахматни школа».
11.15 — Отряд шуга хьежаш я.
12.10 — Іалам Іомадар. 4-гІа класс.
12.30 — Физика. 8-гІа класс.
13.00 — «Странный брак». Телевизионни художественни фильма премьера. 3, 4-гІа сереш.
14.25 — «Кердадараш».

СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА ЮБИЛЕЯГА ВЕДЕНСКИ РАЙОНА ДИ.

17.50 — Документальни фильм.
18.00 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.20 — «Эргалоний наькъагІа».
18.40 — Депутатий гІулакхаш.
19.15 — «...ТІаккха толам а хургба».
19.25 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. ШоллагІа Ергигсоюзни.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Диплом хьаэца бокъо».
20.45 — «Халкъа ашараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Странный брак». Телевизионни художественни фильма премьера. 4-гІа сери.
23.00 — «Кердадараш».

20 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Художественни фильм.
9.10 — «Дунен кагирхойи».
10.10 — «Кердадараш».
17.00, 20.05 — «Кердадараш».
17.10 — С. Михалкова турпалаш экрана тІа. «Хьамсара кІаьнк».
18.30 — Укх деной почта. ДІахьор — В. П. Бекетов.
18.55, 23.10 — «Тахан дунен тІа».
19.05 — Пресс-клуб.
20.10 — Фильм-концерта премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — Экрана тІа духхьашха. «Танго нашего детства». Художественни фильм.
23.25 — «Вай заманхой музыка». Импровизацех.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «Преми хьан эцаргья». Документальни фильма премьера.
8.35, 9.45 — Истори. 4-гІа класс.
9.05 — Английски мотт. Іомабу 1-гІа шу. 21-гІа передача.
10.15 — «ВІашагІкхета моттиг ювца йиш яц». Іилма-довзийтара фильм.
10.35, 11.40 — Географи. 5-гІа класс. Хаоттам. Цун хувцамий бахьанаш.
11.05 — «Наьна школа».
12.10 — «Странный брак». Телевизионни художественни фильм. 4-гІа сери.
13.30 — «Кердадараш».
17.30 — «Девятый вал». Телефильм.
18.00 — Фильм-реклама.
18.05 — «Телезу» (нохчий меттала).
18.20 — Патриоташ - интернационалисташ «кхебу» (гІалгІай меттала).
18.45 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
19.05 — «Тебе одной плету венок...». Фильм.
19.25 — «Атеист» (гІалгІай меттала).
19.50 — Іилма — производствана. «Интенсивни технологи — хьувкъам лакхбара никъ».
20.20 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.30 — «Іалама доттагІий клуб».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Шоана хетар».
22.35 — «Кердадараш».

21 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Духовой оркестра концерт.
8.35 — «ХІана, сендухьа». Бераштa йола передача.
9.05 — Вахар искусстве. Микеланджело.
9.50 — «Халкъа творчество». Телевизионни обозрени.
10.35 — «Коммунисташ».
11.05 — Гаьнарен уллуврен илли.
11.50 — Литературни альманах.
13.00 — «Массанена а хІарaнена а...». Телевизионни переличка: Москва — Вильнюс—Одесса.
14.00 — ДоттагІле. Телевизионни журнал.
14.30, 19.50 — «Кердадараш».
14.50 — Сийлахьча Октябра юбилейга. Историен довргдоаца мугІараш. «Поднятая целина». Художественни фильм. 1-гІа сери.
16.35 — Сага институт. МаІанахи кхалнахи.
17.40 — Украински ССР Закарпатски халкъа хора заслуженни коллектива концерт.
18.25 — «Пятачок». «ТІехьашкарча парта тІа», «Биъ са баргги оалхазараши». Мультипликационни фильмаш.
18.50 — «СССР-ре репортаж». Дакъа лоацаш ва американски журналист Фил Донохью.
19.55 — «Отличный гипс». Телевизионни художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».

ШОАТТДЕН САЯРИЙНА.

21.40 — Музыкальни ринг. М. Боярский юкъе а волаш эстрадни программа. Ленинградера передача.
23.05 — «Кердадараш».
23.05 — «Штрауса дунен тІа». ГДР телевидене программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — «Рама йоаца портрет». Іилма-довзийтара фильма премьера.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Іуйранара почта».
9.30 — «Наьна школа».
10.00 — Дунен художественни культура. И. С. Бах. 1-гІа передача.
11.00 — «Розовый ветер». Телевизионни документальни фильма премьера.
11.20 — Спорти личности. «Был такой Шагин».
11.50 — «Хороводы», «Березка» яхача Пачхьалкхен хореографически ансамбла концерт.
12.25 — «Следствием установлено». Субтитрашца художественни фильм.
13.35 — КхувшбоагІараштa музыкальни передача.
16.05 — «Лик нашей памяти». Хроникально - документальни фильма премьера.
16.55 — Мультипликационни фильм.
17.05 — «Дерригa ха безам ба». «Красное Сормово» яхача завода комсомольцаша производственни гІулакхаш къоастадеча дакъа лацарах.
17.30 — Фехтовани. СССР чемпионат. «Дружба» яхача универсальни спортивни залера передача.
18.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Зенит» — «Динамо» (Москва). 2-гІа тайм.
18.50 — Йодаш я шоллагІа Еррригсоюзни... (нохчий меттала).
19.20 — «Нохч-ГІалгІайчен кІира».
19.30 — Дезала юкъера концерт (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «УнахцІено».
21.00 — «Ха».
21.40 — Телевизионни театр. Анатолий Эфрома спектаклаш. «Печорина журнала оагІонаш». «Вай заман турпал» яхача М. Ю. Лермонтова романах оттаяь.
23.10 — «Кердадараш».

22 МАРТ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.00 — «Знамя мира Рериха». Іилма - довзийтара фильма премьера.
8.10 — Вай доттагІий концерт. Болгаре иллеши халхараши.
8.35 — Ритмически гимнастика.
9.20 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гІулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Іуйранара почта».
11.30 — «Никъ берий клуб».
12.30 — «Музыкальни киоск».
13.00 — «Юртара вахар».
14.00 — «УнахцІено». Киевера передача.
14.30 — Сийлахьча Октябра юбилейга. Историен довргдоаца мугІараш. «Поднятая целина». Художественни фильм. 2, 3-гІа сереш.
17.45 — ДІалокх Р. Раннапа. Таллинера передача.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — «Мук — скороход». Мультипликационни фильм.
19.05 — «Таежные Робинзоны». АхбІаь шера нах боадача баьхача ЛыковгІар дезалах.
19.55, 23.25 — «Кердадараш».
20.00 — Испански опера седкъий. Альфредо Краус.
21.00 — «Ха».
21.40 — Шун дехарца. «Семнадать мгновений весны». Телевизионни шийтта сери йола художественни фильм. 1-гІа сери.
22.50 — «Футбольни обозрени». Йистедаьлча (23.40) — шахматни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дІаотта!».
8.15 — «Речка-невеличка». Телевизионни документальни фильма премьера. Волгоградски областе зІамига хиш меттаоттадарахи уж лорадарахи.
8.35 — Дунен музыкальни культура ганзера. И. Стравинский — инструментальни произведенеш.
9.15 — Украински телевидене программа.
10.45 — «Эрсий къамаьл».
11.15 — «Люди и страсти». Немецки драматурге классикий произведенех Ленсовета цІерагІча Ленинградски Пачхьалкхен академически театра оттаяьча фильм-спектакла премьера.
14.15 — Йовзаш дола произведенеш. Бовзаш бола исполнителаш. И. С. Баха, А. Вивальде произведенеш.
14.55 — Баскетбол. СССР чемпионат. МаІанах. «Жальгирис»
16.40 — «Дунен кагирхойи».
17.40 — «Дийна Іалам».
18.40 — Спортивни программа: Теннис. СССР чемпионат. ЦСКА тенниса Дворецера передача. Яйга атлетика. Дунен чемпионат: Кросс. Польшера передача. Волейбол. СССР чемпионат. МаІанах. «Автомобилист» — «Радиотехник». Ригера трансляци. Перерыв йолча хана (20.00) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!», «Мерза фаьлг». Мультипликационни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — СССР халкъа артистка Г. Жубановай авторски сайре.

РАДИО

17 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — С. Димаев. «Бераштеи кхувшбоагІараштеи йолча фортепианни пьесай альбом».
9.15 — «Октябра 70 шу дузаш — пятилетка шин шера план» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Хано хьалхадоах». Беседа (гІалгІай меттала).
16.16 — «Политди: гласности действенности». Беседа.
16.31 — 17.00 — «Шоана, юртбоахаме хьалхалаттараш». Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — «Сомий бешара бІаьстан балхаш».

УКВ

19.00 — Лирически илле концерт.
19.30 — М. Сулаева дешашта дахна иллеш.

18 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — Моттигерча композиторий иллеш.
11.15 — «Болхлой уйлаш» (гІалгІай меттала).
11.30 — 12.00 — «Председатель». Очерк.
15.15 — «Барт болча дезале».
15.35 — 15.45 — «Социалистически яхьа дневник».
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера хьал (гІалгІай меттала).
16.15 — «Вахара хьисап — советски».
16.35 — Юртбоахама знаней радиошкола.
16.45 — 17.00 — «Малхбоалехьерча сага бокъонех лаьца».
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — «БІаьстан ялат дІадера — сухали дикали» (нохчий меттала).

УКВ

19.00 — Илли оал Марьям Айдамировас.
19.33 — Димаев Іумара музыка.

19 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Реклама.
8.40 — 9.00 — ДоттагІий оазаш.
11.15 — Бокххийчарна берех лаьца! «Наькъаши бераши». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Микрофонаца Грозне гІолла».
11.50 — 12.00 — Реклама.
15.15 — 15.30 — «Патриот» (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «На воронежских просторах». Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала).
18.40 — «Атеист». Радиожурнал (нохчий меттала).
18.55 — 19.00 — Реклама.

УКВ

19.00 — ДІалокх Паскаев Рамзана.
19.31 — Халкъа ашараш.

20 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Іилма — производствана».
8.45 — 9.00 — Іилма - практически конференцега «Сийлахь Октябри Нохч - ГІалгІайчене хинна хувцамаши». «Юртара хувцамаш».
11.15 — 12.00 — «Говзала дукха бесаш» яхача циклацара передача.
15.15 — Литературни Нохч-ГІалгІайче (нохчий меттала).
15.40 — 15.45 — Реклама.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «ДоттагІий оазаш».
17.31 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахар».
18.40 — 19.00 — «Хьона, Даьке, салтечун дог» (ГІалгІай меттала).

УКВ

19.00 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт.
19.29 — Сакъердаме иллеш.

21 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — 8.45 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
10.15 — «Керда гІулакхаш—вахаре» (нохчий меттала).
10.35 — 10.40 — Реклама.
11.00 — «Къонал».
11.30 — 12.00 — «Вахара пха». З. Абдулаева очерк.
12.40 — «Обычай, обычаю — рознь». Беседа (гІалгІай меттала).
13.00 — 13.15 — «Халкъа тІахьоиам — балха тІа» (нохчий меттала).
15.15 — «Иллен фольклора оагІонаш» яхача циклацара передача.
16.00 — «Профсоюзашн вахари».
16.20 — 17.00 — Концерт.
18.00 — 19.00 — «Ашарий почта».

УКВ

19.00 — «СалаІара минуташ». Музыкально - литературни композици.
19.20 — «Тха музыкальни галерея». Илли оал Мусаева Лейлас.

22 МАРТ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукхаеза ашараш».
11.20 — 12.00 — КІиранден музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — «Халкъа эшача товараштa — лакха дикал» (гІалгІай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллеца доттагІаллолчарна». Концерт.

УКВ

19.00 — «Илли» яхача ансамбла концерт.
19.35 — Иллеш, ашараш, халхараш.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-86; 247-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем—2-85-64; 2-85-04; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-88.

СФ00104. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1083.